



ATATURK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS

The Journal of Open Learning and Distance Education (JOLDE)

*Official journal of Ataturk University, Dean's Office of the Faculty of
Open and Distance Education*

Issue / Sayı 2 • Kasım / November 2023

EISSN 2822-4418

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jolde>

The Journal of Open Learning and Distance Education (JOLDE)

CHIEF EDITOR / BAŞ EDİTÖR

Melike AYDEMİR ARSLAN 

Open and Distance Education
Atatürk University, Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi-Açık ve Uzaktan Öğretim
Fakültesi Erzurum, Türkiye*


EDITORS / EDİTÖRLER

Erdem KOCADAĞIŞTAN 

Department of Environmental Technologies,
Atatürk University, Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi- Çevre Teknolojileri Bölümü,
Erzurum, Türkiye*

Gökhan ÖMEROĞLU 

Department of Thermodynamics, Atatürk
University, Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi-Termodinamik Bölümü,
Erzurum, Türkiye*

Meryem ÖZTÜRK 

Department of Business Administration, Atatürk
University, Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi-İşletme Bölümü, Erzurum,
Türkiye*


EDITORIAL BOARD / YAYIN KURULU

Asiye ATA 

Department of Public Relations and Publicity,
Atatürk University-Erzurum Turkey
*Atatürk Üniversitesi-Halkla İlişkiler ve Tanıtım
Bölümü, Erzurum, Türkiye*

Ayşe OKUMUŞ 

Open and Distance Education, Atatürk University,
Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi-Açık ve Uzaktan Öğretim
Fakültesi Erzurum, Türkiye*

Embiya ÇELİK 

Open and Distance Education,
Atatürk University- Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi- Açık ve Uzaktan Öğretim
Fakültesi, Erzurum, Türkiye*

Derya ÇAKMAK 

Department of **Public Relations and
Publicity**,
Atatürk University, Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi- Halkla İlişkiler ve Tanıtım,
Erzurum, Türkiye*

Mehmet Cem Bölen 

Department of Business Administration,
Atatürk University-Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi- İşletme Bölümü, Erzurum,
Türkiye*

Orhan Çeliker 

Open and Distance Education,
Atatürk University-Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi- Açık ve Uzaktan Öğretim
Fakültesi, Erzurum, Türkiye*

Sinem ÇİLLİGÖL KARABEY 

Open and Distance Education,
Atatürk University, Erzurum, Turkey
*Atatürk Üniversitesi-Açık ve Uzaktan Öğretim
Fakültesi Erzurum, Türkiye*

REVIEWER LIST / HAKEM LİSTESİ

Derya ÇAKMAK KARAPINAR
Mehmet Cem BÖLEN
Embiya ÇELİK
Asiye ATA
Orhan ÇELİKER



The Journal of Open Learning and Distance Education (JOLDE)

AIMS AND SCOPE

The Journal of Open Learning and Distance Education aims to publish the highest scientific quality studies in the field of open and distance education in the world and in Turkey. The Journal of Open Learning and Distance Education publishes research, review, book review and translation articles that will contribute to the literature on open and distance education. The main aim of the journal is to disseminate scientific knowledge produced in the field of open and distance education; communication and interaction, mobile learning, assessment and evaluation, learning analytics, teaching activities, technology applications, lifelong learning, artificial intelligence and management. In doing so, the journal aims to bring researchers, educational practitioners and policy makers together at a common intersection.

The target audience of the journal consists of students and researchers who are interested in or working in the field of open and distance education. The editorial and publication processes of the journal are shaped in accordance with the guidelines of the Council of Science Editors (CSE) Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE) and National Information Standards Organization (NISO). The journal is in conformity with the Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing (doaj.org/bestpractice).

Disclaimer

Statements or opinions expressed in the manuscripts published in the journal reflect the views of the author(s) and not the opinions of the editors, editorial board, and/or publisher; the editors, editorial board, and publisher disclaim any responsibility or liability for such materials.

Open Access Statement

JOLDE is an open access publication. All published content is available online, free of charge at <http://turcology.org>. The journal's content is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial (CC BY-NC) 4.0 International License which permits third parties to share and adapt the content for non-commercial purposes by giving the appropriate credit to the original work.

You can find the current version of the Instructions to Authors at <https://dergipark.org.tr/en/pub/jolde/writing-rules>

AMAÇ VE KAPSAM

The Journal of Open Learning and Distance Education, dünyada ve Türkiye'deki açık ve uzaktan eğitim alanında en yüksek bilimsel kaliteye sahip çalışmalarını yayınlamayı amaçlamaktadır. The Journal of Open Learning and Distance Education, açık ve uzaktan eğitimle ilgili literatüre katkı sunacak, özellikle araştırma, derleme, kitap incelemesi ve çeviri yazılarını yayınlamaktadır. Derginin temel amacı, açık ve uzaktan eğitim alanında; iletişim ve etkileşim, mobil öğrenme, ölçme ve değerlendirme, öğrenme analitikleri, öğretim aktiviteleri, teknoloji uygulamaları, yaşam boyu öğrenme, yapay zeka ve yönetim alanında üretilen bilimsel bilgiyi geniş bir platforma yaymaktır. Dergi bunu yaparken araştırmacıları, eğitim uygulayıcılarını ve politika yapımcılarını ortak bir kesişim noktasında buluşturmayı hedeflemektedir. Derginin hedef kitle, açık ve uzaktan eğitim alanına ilgi duyan ya da bu alanda çalışan öğrenciler ve araştırmacılardan oluşmaktadır.

Derginin editöryel ve yayın süreçleri Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE) ve National Information Standards Organization (NISO) kılavuzlarına uygun olarak biçimlendirilmiştir. Turcology Research dergisinin editöryel ve yayın süreçleri, Akademik Yayıncılıkta Şeffaflık ve En İyi Uygulama (doaj.org/bestpractice) ilkelerine uygun olarak yürütülmektedir.

Sorumluluk Reddi

Dergide yayınlanan yazılarda ifade edilen ifadeler veya görüşler, editörlerin, yayın kurulunun ve/veya yayıncının görüşlerini değil, yazar(lar)ın görüşlerini yansıtır; editörler, yayın kurulu ve yayıncı bu tür materyaller için herhangi bir sorumluluk veya yükümlülük kabul etmemektedir.

Açık Erişim Bildirimi

JOLDE açık erişimli bilimsel bir dergidir. Derginin arşivine <https://turcology.org/> adresinden ücretsiz olarak erişilebilir. JOLDE içeriği, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari (CC BY-NC) 4.0 Uluslararası Lisansı ile yayınlanmaktadır.

Yazarlara Bilgi'nin güncel versiyonuna <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jolde/writing-rules> adresinden ulaşabilirsiniz.



Contact (Editor in Chief) / İletişim (Baş Editör)

Melike AYDEMİR ARSLAN

Atatürk University, Open and Distance Education Faculty,
Erzurum, Turkey
Atatürk Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi,
Erzurum, Türkiye

✉ melikeydem@gmail.com

✉ jolde@atauni.edu.tr

🌐 <https://dergipark.org.tr/en/pub/jolde>

☎ +90 442 231 85 33

Contact (Publisher) / İletişim (Yayıncı)

Atatürk University

Atatürk University, Erzurum, Turkey
Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü 25240 Erzurum, Türkiye

✉ ataunijournals@atauni.edu.tr

🌐 <https://bilimseldergiler.atauni.edu.tr>

☎ +90 442 231 15 16

The Journal of Open Learning and Distance Education (JOLDE)

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

RESEARCH ARTICLES / ARAŞTIRMA MAKALELERİ

- 1** **Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi**
Determination of Primary School Teachers' Views on The Concept of Distance Education
Hamit Arayıcı, Fatih Demir, Suat Yapıcı, Murat Özbakan
- 14** **Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kurallarını Belirleme: Anket Geliştirme Çalışması**
Identifying Instructors' Ethical Rules for Content Design in Open and Distance Learning: A Questionnaire Development Study
Nazmi Sarıgül, Mukaddes Gezmiş Gündoğdu, Belma Kesgin Ezgi, Uğur Demirci
- 26** **Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Tasarım Bileşenlerini Tespit Edecek Anketin Hazırlanması**
Preparation of A Questionnaire to Determine the Components of Video Design in Open and Distance Learning
Funda Bardakçı, Sümeyye Sezgin



Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi

Determination of Primary School Teachers' Views on the Concept of Distance Education

Hamit ARAYICI¹

Darica Faik Şahenk İlkokulu, Kocaeli, Türkiye



Fatih DEMİR²

Gazipaşa İlkokulu, Bolu, Türkiye



Suat YAPICI³

Darica Ressam Osman Hamdi Bey İlkokulu,
Kocaeli, Türkiye



Murat ÖZBAKAN⁴

Darica Deniz Yıldızları Ortaokulu, Kocaeli,
Türkiye



Öz

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Kocaeli ili Darica İlçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenleri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma verileri, 18 soruluk "Uzaktan Eğitim Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, normal dağılıma uygun olan verilerin ikili karşılaştırmaları için T-Testi, çoklu karşılaştırmalar için ANOVA; ilişki testleri için korelasyon testi kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular medeni durum, ait olunan kuşak ve mesleki kıdem başlıkları altında yer verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutunda puan ortalamalarının erkek öğretmenler lehine yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ölçek puan ortalamaları medeni durum değişkenine göre incelendiğinde bekar öğretmenler lehine farklılaştığı ve kişisel uygunluk, etkililik alt boyutunda bekar öğretmenler lehine anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Ait olunan kuşak değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı ve kişisel uygunluk, etkililik ve öğreticilik alt boyutlarında 1946-1964 Baby Boomer kuşağındaki öğretmenlerin diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Mesleki kıdem değişkenine göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkinlik alt boyutlarında 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının anlamlı olarak düşük olduğu; mesleki yatkinlik alt boyutunda ise 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Sınıf Öğretmenliği, Uzaktan Eğitim, Yüzyüze Eğitim

Abstract

The purpose of the study was to learn how classroom teachers felt about the idea of distance learning. The study used quantitative research techniques. The research group is educators who are employed in Kocaeli province's Darica District during the 2022–23 academic year. In the research, it was used the 18-item "Distance Education Scale" to collect data. Data analysis used descriptive statistics, the T-Test for pairwise comparisons of normally distributed data, and ANOVA for multiple comparisons. Relationship tests were conducted using the correlation test. The findings obtained in the research are given under the titles of marital status, generation and professional seniority. It was discovered that single teachers performed better on the sub-dimension of personal suitability and effectiveness, when the mean scores of the classroom instructors for remote learning were investigated according to the marital status. It was discovered that the teachers from the 1946–64 Baby Boomer generation differed significantly depending on their scores in the subdimensions of personal suitability, effectiveness, and teaching were lower than the average of the other generations. The mean score of teachers with a professional seniority of 21 years and above in the sub-dimensions was found to be lower than the teachers in other seniority groups. It was also shown that teachers, 6 to 10 years performed better on average than teachers, 16 to 20 years and more.

Keywords: Pandemic, Primary School Teachers, Distance Education, Face to Face Education

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

E-mail: fatihdemir_@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received 17.05.2023

Kabul Tarihi/Accepted 23.02.2024

Yayın Tarihi/ 20.09.2024

Publication Date

Cite this article

Arayıcı, H., Demir, F., Yapıcı, S., & Özbakan M. (2023). Determination of Primary School Teachers' Views on the Concept of Distance Education. *The Journal of Open Learning and Distance Education*, 2(1),1-13.



Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

İnsan, yaratılışının bir parçası olarak, hayatı süresince öğrenmeye ve değişmeye ihtiyaç hisseder. Bireyin temel gereksinimlerinden birinin de öğrenme olduğu varsayıldığında, eğitimde farklı yöntemler kullanılması ve eğitimin geliştirilmesi, eğitimde bireysel farklılıklar ile ihtiyaçlara önem verilmesi ve herkese sunulması ön plana çıkmaktadır. Yeniliğin ve değişimin her zaman gerekli olduğu ve hissedildiği bir ortamda öğretimin ve öğrenmenin gerçekleşmesi doğru değildir.

Eğitimin yaşam boyu olduğu düşüncesi günümüzde kabul gören en önemli görüşlerin başında gelmektedir. Bu düşünceden hareketle UNESCO tarafından 1972’de toplanmış olan eğitimin geliştirilmesine yönelik komisyonda eğitimin hayat boyu devam eden bir etkinlik olduğu kararlaştırılmıştır (Akbaş ve Özdemir, 2002). Ülkelerin tamamı yurttaşlarına temel eğitim hakkı tanınması konusunda, mesleki eğitimin temel eğitime dayalı olmasında, mesleğinde ilerlemek isteyen ya da yeni bir eğitim görmek isteyenlere ekonomik olarak, eğitimin bütün amaçlarının gerçekleşmesine imkân sağlamada ve yaşam boyu eğitim gibi eğitimle ilgili temel konularda aynı şeyleri düşünmektedirler (Kaya, 2002). Ancak örgün eğitim kurumlarında yaşam boyu eğitimi topyekûn yapılamayacağından bunu gerçekleştirebilme adına alternatif eğitim modellerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Dünya genelindeki tüm ülkeler, kendi eğitim politikalarına bağlı olarak eğitim sistemlerinde iletişim teknolojilerini etkili olarak kullanmaya çalışmakta ve bunu sağlıklı yapabilmek için teknolojik gelişmeleri takip etmektedirler (Çelen, Çevik ve Seferoğlu, 2013). Eğitim alanında yaşanmaya başlanan bu durum, yüz yüze eğitim uygulamalarına alternatif yeni uygulamaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu noktada bağımsız öğrenmeye ve teknolojik araçlardan yararlanmaya dayalı, ihtiyaç duyan ve isteyen herkese hayat boyu eğitim sunan ve fırsat eşitsizliğini ortadan kaldıran bir disiplin olarak “uzaktan eğitim” ortaya çıkmaktadır (Yaylacı, 2000).

Uzaktan eğitim ülkemizde daha çok lisans eğitiminde kullanılmaktayken b2019 yılının sonunda başlayan pandemi döneminde eğitimin her kademesinde uygulanmaya başlamıştır. Bu dönemde salgının yayılmaması için yüz yüze eğitime ara verilmiş, dersler online olarak işlenmeye başlamıştır. Dolayısıyla ana sınıfından üniversiteye kadar tüm öğrenci ve öğretmenler uzaktan eğitim ile tanışmıştır.

Yüz yüze yapılan eğitim öğretimin pandemi nedeniyle uzaktan eğitimle yürütülmesi başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere eğitimde yer alan birçok kişi ve kurumu derinden etkilemiştir. Salgın sürecinden yoğun olarak etkilenen eğitim kademelerin başında ilkokullar gelmektedir. Okuma yazma başta olmak üzere temel akademik becerilerin öğrenildiğinde en önemli kademesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Eğitim

Sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürme amacıyla olan insanoğlu bu amaç için daima bir arayış içerisine girmiştir. Bu arayışları neticesinde faydalı gördüğü şeyleri yaşamında uygulamaya çalışmıştır. Bu yeni bilgilerin yaygınlaştırılması ve toplumda uygulanabilmesi için bireyler ve devletler tarafından eğitimler vermeye başlamıştır. Bu noktada eğitimin öncelikli hedefinin bilgi yüklemekten ziyade insan yetiştirmek olduğundan eğitimin mevcut teknolojiye erişebilir ve buna uyum sağlayabilir bir nitelikte olması gerekmektedir. En genel tanımıyla eğitim bireyin yaşantısında istendik yönde davranış değişikliği yapma sürecidir (Altunçekiç, 2021).

Eğitimin iç içe olduğu kavram ise öğrenmedir. Demirel’e (2004) göre öğrenme, “Yaşantı ürünü ve az çok kalıcı izli davranış değişikliği”dir. Öğrenme bireyin bilmediklerini bilmesi, yapamadıkları artık yapmaya başlamasıdır. Bu anlamda öğrenme de merak duygusunun bir sonucu olarak eğitimle paralel olarak yaşam boyunca devam etmekte ve medeniyetin gelişimine katkı sunmaktadır. Öğrenme insanoğlu için bir hak olmakla birlikte, insan olma yükümlülüğünü de bir gereğidir (Güven, 2004).

Eğitim ve öğretim birbirine yakın, birbirine dönüştürülebilecek, iç içe geçmiş, biri diğerini kapsayan, birbirini tamamlayan kavramlardır. Ancak tanımlamaların da bazı nüans farklılıkları vardır. Bilmediği bir şeyi bellemek, bilgi dağarcığına katmak, bilinen bir şeyi kafasına yerleştirmek, yeni bir hüner ve bilgi kazanmak “öğrenmek”; bir konunun uzmanlığı için bir meslek için gerekli olan bilgileri edinme becerileri kazandırma “öğrenim”; belirli bir hedef ve amaç için ders verme, gerekli zihin ve beden maharetlerini kazandırma ve gerekli bilgileri aktarma işi “öğretim”dir (Alakuş, 2009).

Biçimsel Eğitim Türleri

Örgün Eğitim

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve yükseköğretimi içeren eğitim türü örgün eğitimdir. Örgün eğitim, aynı düzeydeki ve belirli bir yaş grubundaki bireylere, okul çatısı altında, düzenli olarak ve amaca göre hazırlanmış programlarla verilen eğitimdir (Şahin, 2021).

Bu görevi yerine getirirken eğitim kurumlarının yeni teknolojiler hakkında bireyleri bilgilendirmesi ve öğretme-öğrenme sürecinde onlardan faydalanması kaçınılmaz bir durumdur. Bu özellikleriyle eğitim kurumları teknolojiye gelişmeleri takip

etmek, bunları gerekli yerlerde kullanmak ve bunları kullanmayı öğrenmek zorundadır (Akkoyunlu, 2003).

Yaygın Eğitim

Örgün eğitimle birlikte ya da örgün eğitimin dışında yer alan kişilere yetenek, ilgi, istek ve beklentileri çerçevesinde yaş, eğitim ve cinsiyet farkı gözetmeden kültürel, toplumsal ve ekonomik gelişmeler sağlayacak şekilde, çeşitli düzey ve sürelerde yaşam boyunca yapılan eğitim-öğretim, rehberlik faaliyetleri, üretim etkinlikleri ile uygulamalarının tamamı yaygın eğitim olarak tanımlanmaktadır. (MEB Hayat Boyu Öğrenme Kuramları Yönetmeliği, 2018).

Üniversitelerin Sürekli Eğitim Merkezleri, yaygın eğitim faaliyetleri yapan kurumlardır. Üniversiteler bu kurumları kendi bünyelerinde ortaya çıkan yeni bilgi ve teknolojileri, sanayi kuruluşlarına ve geniş anlamda topluma sürekli biçimde yayabilmek için kurmuşlardır (Aktaş, 2007). Bu kurumların bir kısmı yaygın eğitim sürecine uzaktan eğitimi yöntem olarak kullanarak destek olmaktadır. Bu kapsamda bu kurumlar, uzaktan eğitim yöntemini kullanarak ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programları ile çeşitli sertifika programları yürütebilmektedir.

Uzaktan Eğitim

Öğretmen ve öğrencilerin mekân ve zaman bakımından birbirlerinden ayrı oldukları ortamlar üzerinden gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri uzaktan eğitim olarak tanımlanmaktadır (İşman, 2011). Uzaktan eğitim kişiye eğitim açısından kaçırmış olduğu fırsatları tekrardan elde etme imkânı sağlamaktadır. Uzaktan eğitimin aynı zamanda eğitimin niteliğini artırma ve eğitim maliyetini düşürme amacı da bulunmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim, doğal veya fiziksel şartları nedeniyle eğitim faaliyetlerine katılamayan ve maddi durumu yüz yüze eğitime imkan vermeyen bireyler için, kullanılan uzaktan eğitim araçları aracılığıyla engellerin ortadan kaldırılmasına çalışmakta, eğitimin daha çok kişiye ulaşmasını sağlamakta ve böylelikle eğitimde fırsat eşitliği sunmaktadır.

Tarihsel sürecine bakıldığında uzaktan eğitimin genel olarak çeşitli sebeplerden üniversite eğitimini tamamlayamayan yetişkin bireyler tarafından kullanıldığı görülmektedir. Yetişkinler genel olarak fiziksel durumları, zaman darlığı ve mesleki pozisyonları nedeniyle uzaktan eğitimi tercih ederken, aileden gördüğü baskı nedeniyle okula gidemeyen kadınlar da bu eğitim yöntemini tercih etmektedirler (Ateş ve Altun, 2008).

Uzaktan Eğitimin Avantajları

Bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişmelerden sonra uzaktan eğitim uygulamalarının hızlı bir şekilde yaygınlaştığı görülmektedir. Sahip olduğu avantajlar, bu sistemin bu derece hızlı yayılmasının ana nedenidir. Uzaktan eğitime yönelik çalışmalarda bu sistemin öğrenci merkezli olması, planlı ve sistemli olması, mekân ve zaman esnekliği sunması, dezavantajlı gruplar için fırsat eşitliği sunması, verimlilik ve düşük eğitim maliyeti gibi esasları öne çıkarmaktadır (Kaya, 2002; Odabaş, 2003; Dinçer, 2006; İşman, 2011; Yurdakul, 2015).

Uzaktan Eğitim Materyalleri

Uzaktan eğitim modelinde kullanılan ders materyalleri hem maliyetlerin daha aşağıya çekilebilmesine hem de bu eğitim modelinin daha geniş kitlelere ulaşabilmesine yardımcı olmaktadır. Zaman içerisinde teknoloji alanında yaşanan gelişmeler uzaktan eğitimde kullanılan ders materyallerinin niteliğinin ve kalitesinin artmasını sağlamıştır. Kaliteli ve nitelikli eğitim materyalleri de uzaktan eğitimin yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır (Kozan, Colak ve Demirhan, 2021).

Uzaktan eğitimde temel olarak kullanılan materyaller arasında yazılı-basılı materyaller, işitsel materyaller, görsel-işitsel materyaller ve multimedya-interaktif materyaller bulunmaktadır (Uşun, 2006). Uzaktan eğitimde yaygın olarak kullanılan ders materyalleri, türlerine göre Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Uzaktan Eğitimde Yaygın Olarak Kullanılan Ders Materyalleri

Yazılı-Basılı Materyaller	İşitsel Materyaller	Görsel-İşitsel Materyaller	Multimedya ve İnteraktif Materyaller
Ders Kitapları	Podcastler	Konu Anlatım Videoları	Bilgisayar Destekli Eğitim Yazılımları
Resimler	Radyo Yayınları	Senkron Uzaktan Eğitim Dersleri	Oyunlar
Grafikler	Sesli Kitaplar	Televizyon Yayınları	Etkileşimli Multimedya Öğeleri
Şemalar	Ünite Özeti seslendirmeleri	Canlı Yayınlar	Çevrimiçi Deneme Sınavları
Gazete ve Dergiler		Canlı Yayın Kayıtları	Ders Forumları
Broşürler		Seminer Kayıtları	Mobil Uygulamalar
E-Kitap			
Yaprak Testler			
Ders Sunumları			

(Altun, 2020)

Uzaktan Eğitimde Öğretmenin Roller

Geleneksel eğitim sisteminde öğretmene temin görevi olarak bilgi aktarıcılığı görevi yüklenmektedir. Buna karşın uzaktan eğitimde öğretmenin bu görevi değişerek bilgi aktarımından öte bilgiye ulaşmaya çalışan öğrenci için rehberlik etmeye evrilmiştir. Günümüzde internet ve iletişim teknolojileri bilgi araçlarının ve bilgi kaynaklarının en etkin öğelerinin başında gelmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitimde genel anlamda rehberlik görevi icra etmek için konumlandırılmış olan öğretmenin teknolojiye hâkim olması ve onu etkin bir şekilde kullanabilmesi gerekmektedir.

Uzaktan Eğitimde Öğrencinin Roller

Geleneksel eğitim anlayışı, öğretmen merkezli, öğretmenin bilgiyi aktaran rolünde bulunduğu bir yaklaşım sergilerken öğrencinin akıl ve yeteneğini göz ardı etmektedir. Uzaktan eğitimle birlikte bu algı, öğrenci merkezli anlayışa dönüşmüştür. Uzaktan eğitimde öğretmen sadece bilgiye erişimde liderlik konumuna gerilemiştir. Uzaktan eğitimde öğrenciler öğretmen dışındaki iletişim teknolojilerini kullanarak bilgiye doğrudan ulaşabilirler. Bu nedenle uzaktan eğitimde öğrenci için iletişim araçlarını ve interneti kullanabilme becerisine sahip olmak oldukça önemlidir (Şentürk, 2008).

Uzaktan Eğitimde Öğrenme Ortamları

Uzaktan eğitim günümüzdeki uygulama biçimine gelene kadar tarihsel süreçte birçok aşamadan geçmiştir. İlk olarak posta yoluyla başlayan uzaktan eğitim uygulamalarında; teknolojiye paralel olarak uzaktan eğitimde kullanılan eğitim materyalleri de gelişmiş ve yazılı materyaller dışında basılı materyaller de kullanılmaya başlamıştır. Basılı materyaller arasında kitap ve ders kitapları, grafikler, şemalar, broşürler, resimler, dergiler, gazeteler yer almaktadır (Uşun, 2006).

Bilgi teknolojisinin verimli ve başarılı bir şekilde kullanılması, uzaktan eğitim kurumlarının yönetim açısından başarısının temelini oluşturmaktadır. Uzaktan eğitimin modern uygulamaları incelendiğinde, telekomünikasyon ve bilgisayar teknolojisindeki yeni gelişmeler ön plana çıkmaktadır. Örneğin, bilgisayarlı multimedya telekonferanslarla desteklenen eğitimler, modern teknoloji ile oluşturulan uzaktan eğitim materyalleri ile daha zengin bir yapıya dönüşmüştür (Çukadar ve Çelik, 2003).

Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

İnternet teknolojilerinin uzaktan eğitim sistemlerinde çeşitlenmesi ve yaygınlaşması ile birlikte ölçme ve değerlendirme konusu da çevrimiçi ölçme ve değerlendirme olarak tanımlanmaktadır. Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim ve öğrenme modellerinden farklı yaklaşımlar içerdiğinden, ölçme ve değerlendirme faaliyetleri de farklıdır. Uzaktan eğitimde sürekli değerlendirme yapılması “geri dönüt”, “öğrenciden öğrenciye farklılık gösteren öğrenme durumunun kontrolü” ve “değerlendirme süreçlerinin sonucunda elde edilecek öğrenme kalitesi” gibi üç boyut bakımından önem arz etmektedir. Uzaktan eğitimde bu boyutların aksamaması ve eğitim kalitesi açısından sürekli ölçme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir (Balta ve Türel, 2013).

Ölçme ve değerlendirme yöntemleri genel olarak, geleneksel yöntemler ve alternatif yöntemler olarak iki başlıkta toplanmaktadır. Geleneksel yöntemler sözlü, yazılı ve çoktan seçmeli testlerle yapılan sınavlar şeklinde olmakla birlikte uzaktan eğitimde bunlara ek olarak alternatif değerlendirme yöntemleri de kullanılabilir. Örneğin, öğrencilerin belirli seçenekleri seçmesine veya evet-hayır gibi kısa cevaplar vermesine ve not verirken ve puanlama yaparken bunları dikkate almasına dayanır. Bu yöntem genellikle gelişmiş ülkelerde kullanılmaktadır. Alternatif yöntemler arasında ise portfolyo değerlendirme, akran değerlendirme, açık kitap, otantik değerlendirme, performans değerlendirme, değerlendirme listeleri (rubrik) yer almaktadır (Balta ve Türel, 2013).

Sözlü sınavlarda, çevrimiçi öğrenme sırasında video konferans ve benzeri teknolojiler aracılığıyla öğretmenler ve öğrenciler bir araya getirilmektedir. Öte yandan, öğrencilere yöneltilen soruların cevaplarının internet ortamında belirli yazılımlar aracılığıyla alınmasıyla yazılı sınavlar yapılabilmektedir. Ancak yazılı sınavlar çevrimiçi öğrenmede etkili bir ölçme ve değerlendirme yöntemi olarak görülmemektedir. Öte yandan çoktan seçmeli testler, öğrencilerin belirli seçenekleri seçmesine veya evet-hayır gibi kısa cevaplar vermesine ve not verirken ve puanlama yaparken bunları dikkate almasına dayanır. Bu yöntem genellikle gelişmiş ülkelerde kullanılmaktadır. Alternatif yöntemler arasında ise portfolyo değerlendirme, akran değerlendirme, açık kitap, otantik değerlendirme, performans değerlendirme, değerlendirme listeleri (rubrik) yer almaktadır (Balta ve Türel, 2013).

Uzaktan Eğitim İle Örgün Eğitimin Karşılaştırması

Aynı mekânda ve zamanda yapılan formal eğitimlerde istenilenlerin tam olarak karşılanamaması uzaktan eğitimi ortaya çıkarmıştır. İhtiyaçlardaki çeşitlilik yeni arayışların ortaya çıkmasına neden olmuş ve uzaktan eğitim uygulamaları örgün sınıf ortamlarına bir alternatif olarak kullanılmaya başlamıştır.

Uzaktan eğitimin başladığı ilk dönemlere bakıldığında eğitimde eşitsizlikler, adaletsizlikler, eğitime yüksek talep ve eğitim-öğretim araçlarında yetersizlikler görülmektedir. Bu olumsuz durumları giderme adına geleneksel eğitim yapısının dışına çıkılarak daha çok insan ulaşmak ve daha ucuz eğitim sunmak amaçlanmış ve bu isteğin bir sonucu olarak uzaktan eğitim başlamıştır (Kör, 2013).

Klasik sınıf ortamından çıkılarak öğretmen ve öğrencinin farklı mekanlarda bulunması uzaktan eğitim ile örgün eğitim arasındaki en büyük farklılıktır. Uzaktan eğitim araştırmacılara tarafından öğrenen ve öğrenenin farklı zaman ve mekanlarda bulunması olarak tanımlanmaktadır. Öğreten ve öğrenen açısından tek farklılık zaman ve mekan farklılığı değildir. Uygulama

açısından da bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örgün eğitime kıyasla uzaktan eğitimin başlangıcında öğrenenler yalnız konumdadır. Ancak iletişim araçları ve teknolojideki gelişmeler sonrasında bu durumda farklılıklar oluşmuş ve aynı anda çok sayıda kişi birlikte eğitim alabilmeye başlamıştır (İşman, 2011).

Araştırma ruhu bu tür iletişim imkânları güçlü olarak tasarlanmış uzaktan eğitim ortamlarında gelişim göstermektedir. Geleneksel eğitimde bu ruhun yakalanması çok zor olmaktadır. Öğretim tasarımı bütün bu hususlar çerçevesinde iyi bir şekilde ve amacına uygun yapıldığında, uzaktan eğitim örgün eğitime göre öğretmen-öğrenci açısından daha fazla zaman ve emek istemektedir. Bu sebeple uzaktan eğitim çok daha zahmetli bir alandır (Violante ve Vezzetti'den 2014'ten akt. Altun, 2020).

Özellikle Covid-19 pandemisiyle birlikte eğitimin vazgeçilmez bir unsuru haline gelen uzaktan eğitimin, eğitim sistemi üzerindeki etkilerinin araştırılması ve eğitimin tekrar şekillendirilmesi açısından çok önemlidir. Uzaktan eğitimin alt yaş düzeylerindeki etkisi, kalıcılığı ve sınırlılıkları eğitim ve öğretim açısından geleceği şekillendirme ve planlama açısından daha da önemlidir. Bu amaçla sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini saptamak, yorumlamak ve öneriler ortaya koymak için araştırma gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini çeşitli bağımsız değişkenlere göre farklılaşmış farklılaşmadığını test etmek üzere hazırlanan ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır. İlişkisel tarama modellerinde, ilişkisel çözümleme; korelasyon türü ilişki ve karşılaştırma yolu ile yapılabilmektedir. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelinde, en az iki değişken bulunur ve bunlardan birine (bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturularak, öteki değişkene (bağımlı değişkene) göre aralarında bir değişim olup olmadığı incelenir (Karasar, 2005).

Örneklem

Araştırmanın evrenini Kocaeli ili Darıca İlçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcılardan onam alınmıştır. Araştırmada örneklem seçimi, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Tablo 2.

Nicel Boyutu Katılımcılarına İlişkin Demografik Veriler

Değişken	Tanıtıcı Özellikler	n	%
Cinsiyet	Erkek	97	41
	Kadın	139	59
Medeni Durum	Bekar	142	60
	Evli	94	40
Öğrenim Durumu	Lisans	135	57
	Lisansüstü	101	43
Ait Olunan Kuşak	1946-1964 Baby Boomer	11	5
	1965-1979 X Kuşağı	75	32
	1980-1995 Y Kuşağı	104	44
	1996-2020: Z Kuşağı	46	19
Mesleki Hizmet Süresi	0-5 Yıl	35	15
	6-10 Yıl	49	21
	11-15 Yıl	67	28
	16-20 Yıl	60	25
	21 Yıl ve Üzeri	25	11
Okuldaki Görev Süresi	0-1 Yıl	39	17
	2- 4 Yıl	66	28
	5- 7 Yıl	69	29
	8- 10 Yıl	42	18
	11- 15 Yıl	20	8

Tablo 2'deki verilere göre; katılımcıların %69,5'u kadın, %62,3'ü evli ve %44,8'i 20-30 yaş aralığındadır. Katılımcıların

%25,6'sı 6-10 yıl mesleki kıdeme sahipken %48,1'i ortaokulda çalışmakta ve %84'ü lisans mezunudur. Lisans mezunu katılımcı oranı %84,5, lisansüstü katılımcı oranı ise %15,5'tir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın evrenini oluşturan Kocaeli ili Darıca İlçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenlerinden istekli olanlara Yıldırım vd. (2014) tarafından uzaktan eğitim yöntemi ile öğrenim görmekte olan bireylerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla geliştirilen Uzaktan Eğitim Ölçeği(UEÖ), dağıtılmıştır. Ölçek 5 likert tipinde, 18 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır. Araştırmanın nicel boyutunda, katılımcıların demografik verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır.

Veri Analizi

Toplanan ölçekler araştırmacı tarafından incelenmiş, gerekli kontroller yapıldıktan sonra veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmış ve sosyal bilimler için istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde, tanımlayıcı istatistikler (min.-maks. Puan, yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma), normal dağılıma uygun olan verilerin ikili karşılaştırmaları için T-Testi, çoklu karşılaştırmalar için ANOVA; ilişki testleri için korelasyon testi yapılmıştır. Normal dağılım göstermeyen veriler için non-parametrik testler (Kruskall-Wallis, Mann Whitney U) yapılmıştır. Verilen normalliğini kontrol etmek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenirlik katsayılarına ilişkin veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Ölçek Güvenirlik Katsayıları

Değişken	Geliştiriciler Tarafından	Araştırmacı Tarafından
Uzaktan Eğitim Toplam	,86	,90
Kişisel Uygunluk	,86	,91
Etkililik	,81	,93
Öğreticilik	,80	,95
Yatkınlık	,79	,95

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 5.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puanları Ortalamaları ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki T-Testi

Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	t	p
Uzaktan Eğitim Toplam	Kadın	97	3,67	0,83	-1,65	.10
	Erkek	139	3,82	0,62		
Kişisel Uygunluk	Kadın	97	3,99	0,93	-2,94	.00
	Erkek	139	4,29	0,66		
Etkililik	Kadın	97	3,84	1,11	-2,72	.00
	Erkek	139	4,18	0,81		
Öğreticilik	Kadın	97	3,72	1,20	0,62	.53
	Erkek	139	3,62	1,24		
Yatkınlık	Kadın	97	2,68	1,48	0,55	.58
	Erkek	139	2,58	1,48		

Tablo 5.'teki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Ancak kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,29$) kadın öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,99$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,18$) kadın öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,84$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 6.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puanları Ortalamaları ile Medeni Durum Değişkeni Arasındaki T-Testi

Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	t	p
Uzaktan Eğitim Toplam	Bekar	142	3,86	0,64	2,53	.01
	Evli	94	3,62	0,80		
Kişisel Uygunluk	Bekar	142	4,25	0,67	2,09	.03
	Evli	94	4,03	0,94		
Etkililik	Bekar	142	4,21	0,74	3,55	.00
	Evli	94	3,77	1,17		
Öğreticilik	Bekar	142	3,68	1,18	0,35	.72
	Evli	94	3,63	1,29		
Yatkınlık	Bekar	142	2,69	1,49	0,92	.35
	Evli	94	2,51	1,46		

Tablo 6.'daki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı; bekar öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=3,86$) evli öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,62$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,25$) evli öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=4,03$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,21$) bekar öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,77$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının eğitim durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonucunda, lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur.

Tablo 7.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puan Ortalamalarının Ait Olunan Kuşak Değişkenine Göre ANOVA

Testi Sonuçları

Ölçek ve	Gruplar	n	Ort.	SS	KT	F	p	Fark	
Alt Boyutları			(x)						
Uzaktan Eğitim Toplam	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,55	0,67	G. Arası	3	13,75	.00	a<b
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	3,92	0,52	G. İçi	232			
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	3,77	0,71	Toplam	235			
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	3,77	0,76					
Kişisel Uygunluk	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,76	0,87	G. Arası	3	14,09	.00	a<b
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	4,25	0,59	G. İçi	232			
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	4,21	0,79	Toplam	235			
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	4,27	0,81					
Etkililik	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,53	0,98	G. Arası	3	12,65	.00	a<b

	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	4,25	0,75	G. İçi	232			a<c
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	3,98	1,01	Toplam	235			a<d
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	4,20	0,78					
Öğreticilik	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,70	1,25	G. Arası	3			
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	3,93	1,01	G. İçi	232	5,10	.00	a<b
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	3,73	1,21	Toplam	235			
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	3,30	1,40					
Yatkınlık	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	1,94	0,65	G. Arası	3			
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	2,72	1,49	G. İçi	232	0,91	.435	
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	2,60	1,52	Toplam	235			
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	2,65	1,50					

Tablo 7.'deki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin ait olduğu kuşağa göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur ($F= 13.75$; $p<.05$). Aynı şekilde kişisel uygunluk ($F= 14.09$; $p<.05$), etkililik ($F= 12.65$; $p<.05$) ve öğreticilik ($F= 5.10$; $p<.05$) alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ancak yatkınlık alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Oluşan bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post-Hoc testi yapılmıştır. Post-Hoc testi yapılmadan önce varyansların homojenliği kontrol edilmiş ve varyansların homojen dağılmadığı sonucu bulunmuştur (Levene's $p<.05$). Yapılan Games-Howell testi sonucunda, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde, kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutlarında, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Öğreticilik alt boyutunda, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması X kuşağındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 8.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puan Ortalamalarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Testi

Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	KT	F	p	Fark	
Uzaktan Eğitim Toplam	a. 0-5 Yıl	35	3,81	0,74					
	b. 6-10 Yıl	49	3,91	0,66	G. Arası	4		a>e	
	c. 11-15 Yıl	67	3,93	0,64	G. İçi	231	7,39	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	3,70	0,63	Toplam	235			c>e
	e. 21 yıl ve üzeri	25	3,11	0,82					d>e
Kişisel Uygunluk	a. 0-5 Yıl	35	4,26	0,81					
	b. 6-10 Yıl	49	4,15	0,69	G. Arası	4		a>e	
	c. 11-15 Yıl	67	4,40	0,63	G. İçi	231	4,94	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	4,10	0,84	Toplam	235			c>e
	e. 21 yıl ve üzeri	25	3,61	1,01					
Etkililik	a. 0-5 Yıl	35	4,10	0,79					
	b. 6-10 Yıl	49	4,21	0,72	G. Arası	4		a>e	
	c. 11-15 Yıl	67	4,12	0,98	G. İçi	231	3,57	.00	b>e
					Toplam	235			c>e
									d>e

	d. 16-20 Yıl	60	4,04	0,89					
	e. 21 yıl ve üzeri	25	3,39	1,36					
Öğreticilik	a. 0-5 Yıl	35	3,61	1,23					
	b. 6-10 Yıl	49	3,61	1,18	G. Arası	4			a>e
	c. 11-15 Yıl	67	3,92	1,14	G. İçi	231	5,38	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	3,85	1,12	Toplam	235			c>e
	e. 21 yıl ve üzeri	25	2,70	1,33					d>e
Yatkinlık	a. 0-5 Yıl	35	2,69	1,54					
	b. 6-10 Yıl	49	3,31	1,34	G. Arası	4			b>d
	c. 11-15 Yıl	67	2,67	1,63	G. İçi	231	5,38	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	2,13	1,29	Toplam	235			
	e. 21 yıl ve üzeri	25	2,20	1,11					

Tablo 8.'deki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur ($F= 7,39$; $p<.05$). Aynı şekilde kişisel uygunluk ($F= 4,94$; $p<.05$), etkililik ($F= 3,57$; $p<.05$), öğreticilik ($F= 5,38$; $p<.05$) ve yatkinlık ($F= 5,38$; $p<.05$) alt boyutu puan ortalamalarının ait mesleki kıdeme göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Oluşan bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post-Hoc testi yapılmıştır. Post-Hoc testi yapılmadan önce varyansların homojenliği kontrol edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı sonucu bulunmuştur (Levene's $p>.05$). Yapılan Tukey testi sonucunda, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; etkililik ve öğreticilik alt boyutlarında, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; kişisel uygunluk alt boyutunda, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması 1-5 yıl, 6-10 ve 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; yatkinlık alt boyutunda, 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Aynı zamanda katılımcıların uzaktan eğitime yönelik görüşleri; cinsiyetlerine, eğitim durumlarına, medeni durumlarına, kuşaklara, mesleki kıdemlerine, görev süreçlerine göre karşılaştırılmıştır. Buna göre;

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Ancak kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının kadın öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının kadın öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Ulucan (2022) çalışmasında öğretmen adaylarının teknoloji ve uzaktan eğitime yönelik görüşlerini incelemiştir. Bu araştırma sonucunda erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda erkek öğretmenlerin kişisel uygunluk, etkililik, yatkinlık puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda kadınların ve erkeklerin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Öztaş ve Kılıç (2017) tarafından öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda erkeklerin uzaktan eğitime yönelik uygulamalara daha olumlu yaklaştığı belirlenmiştir. Ağır ve arkadaşları (2007) tarafından uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi çalışması sonucunda; katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Birol (2022) tarafından liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışma sonucunda katılımcıların uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Güler ve arkadaşları (2022) tarafından öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; erkeklerin kişisel uygunluk, öğreticilik alt boyut puanlarının

kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Braten ve Stromso (2006) tarafından öğretmenlerin internet tabanlı uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda erkeklerin internet tabanlı uygulamalara kadınlara oranla daha fazla katılım gösterdiği belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı; bekar öğretmenlerin puan ortalamasının evli öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının evli öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının bekar öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Aşkan (2022) yapmış olduğu çalışmada ilkökul öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda bekar olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının evli olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının eğitim durum değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda; lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur. Ağır ve arkadaşları (2007) tarafından uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi çalışması sonucunda; katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Toptaş (2022) çalışmasında pandemi sürecinde uzaktan eğitime katılım gösteren öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda lisansüstü mezunlarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının lisans mezunlarına oranla daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin ait olduğu kuşağa göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde kişisel uygunluk, etkililik ve öğreticilik alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ancak yakınlık alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Karşılaştırma sonucunda 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde, kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutlarında, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Öğreticilik alt boyutunda, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması X kuşağındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Güler ve arkadaşları (2022) tarafından öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; kişisel uygunluk, etkililik, yakınlık alt boyutu puanlarının katılımcıların yaşlarına göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda; 27 yaş ve üzeri katılımcıların kişisel uygunluk, etkililik, yakınlık alt boyutu puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yakınlık alt boyutu puan ortalamalarının ait mesleki kıdeme göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Karşılaştırma sonucunda 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; etkililik ve öğreticilik alt boyutlarında, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; kişisel uygunluk alt boyutunda, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması 1-5 yıl, 6-10 ve 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; yakınlık alt boyutunda, 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin mesleki kıdeme göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ağır ve arkadaşları (2007) tarafından uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi çalışması sonucunda; katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kıdemlerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda kıdem yılı 0-5 yıl aralığının olanların diğer öğretmenlere oranla uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu belirlenmiştir. Özen ve Baran (2019) tarafından öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; mesleki kıdemi az olanların çok olanlara oranla uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu belirlenmiştir. Güler ve arkadaşları (2022) tarafından öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda katılımcıların etkililik ve kişisel uygunluk alt boyut puanlarının 7 yıl ve üzeri çalışanlarda daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak 7 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanların diğerlerine oranla uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının öğretmenlerin aynı okuldaki görev süresine

göre karşılaştırılması sonucunda; sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim ölçeği puanlarının öğretmenlerin aynı okuldaki görev süresine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Aşkan (2022) yapmış olduğu çalışmada ilkököl öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların görev süreleri arttıkça, uzaktan eğitime yönelik tutumlarının da arttığı belirlenmiştir. Kocayigit ve Uşun (2020) çalışmasında öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının onların görev sürelerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir.

Günümüzde gelişmekte olan teknoloji insanların hayatlarını değiştirmekte kalmamış ve onların zihinsel, bireysel gelişimlerinin temeli olan eğitim kavramını da önemli seviyede etkilemiştir. Teknolojinin gelişmesi sonucunda eğitim kavramı farklı boyuta taşınmıştır. Sonuç olarak günümüzde teknoloji eğitiminin değişmez parçası durumuna gelmiştir (Özbay, 2015). Günümüzde uygulanmakta olan uzaktan eğitim uygulamaları birçok soruna çözüm olmuştur. Bununla birlikte eğitim alanında önemli sınırlılıklar ortaya çıkmıştır. Bu sınırlılıklardan en önemlileri; kişilerin sosyalleşmesinin engellenmesi, uygulama gerektiren derslerin uzaktan yetersiz şekilde verilmesi, teknoloji kullanımına uzak olan öğrencilerin zorluklarla karşılaşması şeklindedir (Ağır vd., 2007).

Uzaktan eğitim; kişilerin gelişimine katkı sağlaması ve teknolojinin bir parçası olması sebebi ile eğitim sisteminde kaçınılmaz bir öneme sahip olmaktadır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler bu sistem içinde belirli görevlere sahip olmaktadır. Bu sebeple özellikle öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesinin, uzaktan eğitime yönelik olumlu bir tutum geliştirmede etkili olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın uzaktan eğitime yönelik olumlu bir tutum geliştirme kapsamında literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Konu üzerine yapılacak çalışmalarda farklı demografik değişkenlerin, örneklem grubunun ele alınması uzaktan eğitime yönelik farklı görüşler ortaya koyma açısından etkili olacaktır.
- Araştırmada elde edilen bulgulara göre lisansüstü mezunları uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içerisindedir. Bu nedenle lisans eğitimi seviyesinde uzaktan eğitime yönelik bilgilendirici seminerlerin verilmesi önerilmektedir.
- Bu araştırma nicel bir araştırma olarak yapılmıştır. Konu üzerine nitel çalışmalar yapılarak; öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları daha detaylı bir şekilde incelenebilir.

Etik Komite Onayı: Etik kurul onayı Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (Tarih: 26/10/2022, Protokol NO. 2022/396) alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmadaki katılımcılardan onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Tüm yazarların her bir bölümde eşit katkısı olmuştur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ethics Committee for Human Research in Social Sciences, Date: 26/10/2022, No: E-2022/396

Informed Consent: Consent was obtained from participants in this study

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: All authors contributed equally to each chapter.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1), 92-97.
- Ağır, F., Gür, H. Ve Okçu, A. (2007). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirilmesine yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *E-Journal of New World Science Academy*, 3(2), 128-139.
- Akbaş O. ve Özdemir S.M. (2002). Avrupa Birliği'nde yaşam boyu öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156, 112-126.
- Akkoyunlu, B. (2003). Bilgisayar ve çocuklarımız. *Türkiye Bilişim Dergisi*, 85(Mart), 48-60.
- Aktaş, T. (2007). *Yaygın eğitim kurum ve kuruluşlarının bilgisayar eğitimi programlarının değerlendirilmesi (İzmit örneği)* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alakuş, A.O. (20 Aralık 2009). *Öğretme - öğrenme sürecinde uzaktan öğretim ve Türkiye'deki yansımaları* http://www.e-sosder.com/dergi/8AOALKSogrtmogrnm_6.doc adresinden erişildi.

- Alkan, C. (2011). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altıparmak, M., Kurt, İ.D. ve Kapıdere, M. (2011, Şubat). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XIII Akademik Bilişim Konferansı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Altun, E. (2020). *Eğitmenlerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterliliklerinin uzaktan eğitim ders videoları aracılığıyla incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Altunçekiç, A. (2021). Uzaktan eğitim: Öğrenci, öğretmen, teknoloji, kurum ve pedagoji. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 417-443.
- Arat, T. ve Bakan, Ö. (2014). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Arslan, A., & Saruhan, U. (2022). Değer odaklı aile eğitimine yönelik özel eğitimde görev yapan öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 165-176.
- Aşkan, T. (2022). Pandemi sürecinde ilkököl öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum ve motivasyonlarının incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Atik, A.D. (2020). Fen Bilimleri öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 148-170.
- Balaban, E. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*, İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Balta, Y. ve Türel, Y.K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde kullanılan farklı ölçme değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bir inceleme. *Turkish Studies*, 8(3), 37-45.
- Biol, A. (2022). Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale.
- Bozkurt, A. (2013). Açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik etkileşimli e-kitap değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Braten, I., ve Stromso, H. I. (2006). Epistemological beliefs, interest, and gender as predictors of Internet-based learning activities. *Computers in Human Behaviour*. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.03.026>
- Çelen, F.K., Çelik, A. ve Seferoğlu, S.S. (2013). Analysis of teachers’ approaches to distance education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 388-392.
- Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi*. İstanbul: XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı.
- Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 273-292.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme öğretme sanatı*. (7. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dinçer, S. (2006, Şubat). Uzaktan eğitime ve bilgisayar destekli eğitime genel bir bakış. *VIII. Akademik Bilişim Konferansı*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Dündar, M.S. (2016). *Akran değerlendirmesinin uzaktan eğitimde kullanımı ve akademik başarıya etkileri* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Gökmen, Ö, Duman, İ. ve Horzum, M. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 29-51.
- Güler, H., Demirtaş, E. ve Edi, A. (2022). Covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 348-373.
- Güven, S. (2004). *Program geliştirme öğretimde planlama uygulama değerlendirme*. Mehmet Gürol (Ed.), Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Horzum, B. (2003). *Öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri (Sakarya üniversitesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ilgaz, H. ve Aşkar, P. (2009). Çevrimiçi uzaktan eğitim ortamında topluluk hissi ölçeği geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(1), 27-35.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kırık, A.M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.

- Kocayığıt, A., Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları (Burdur ili örneği)', *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 285–299.
- Kozan, E. H., Colak, M. ve Demirhan, B. S. (2021). COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim: hemşirelik eğitimine yansımaları. *Journal of Education and Research in Nursing*, 18(S1), 60-65.
- Kör, H. (2013). *Uzaktan eğitim ve örgün eğitimin çok yönlü - çapraz karşılaştırılması: Kırıkkale üniversitesi ve Hitit üniversitesi örneği*, (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Milli eğitim*; Cilt: 49, Özel Sayı/2020 Sayı: 1, (293-322)
- MEB (2006). *Yaygın Eğitim Kuramları Yönetmeliği*, Ankara: MEB Yayınları.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Özbay, Ö. (2015). Dünya’da ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* 4, 377-394. http://www.inesjournal.com/Makaleler/2097601777_26-id-174-.pdf
- Özen, E , Baran, H. (2019). Uzaktan eğitimde yönelimler: 2016-2018 yılları arasında Proquest veri tabanında yayınlanan tezlerin içerik analizi .*Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 5 (3), 28-40.
- Özmen, B. (2012). *Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı ve görüşlerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Öztaş, S., Kılıç, B. (2017). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi (Kırklareli örneği), *Turkish History Education Journal*, S 6(2), ss. 268-293.
- Sarıtaş, M. (2009). *Uzaktan eğitim*. M. Sarıtaş (Ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (ss.137-163). Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Sönmez, M., Yıldırım, K. ve Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip koronavirüs (SARS-CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855-875.
- Şahin, M. (2021). Dünyada Ve Türkiye'de Yükseköğretimde Uzaktan Eğitimin Tarihi Ve Gelişim Süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 91-113.
- Şentürk, Ü. (2008). Enformasyon toplumunda eğitimin yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 487-497.
- Toptaş, H. (2022). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim veren öğretmenlerin öz yeterlilik algıları ile uzaktan eğitim tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ulucan, Ö. (2022). Öğretmen adaylarının bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile uzaktan eğitime yönelik görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. (1.baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yavuz, C. ve Şık, A. (2022). Kavram öğretim yöntemlerinde oyun ve oyuncağın yeri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 31-61.
- Yaylacı, H.S. (2000). *İnternet’te eğitim* (Yüksek lisans tezi). Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yıldırım vd. (2014). Uzaktan eğitim çalışmalarının uzaktan eğitime yönelik gerçekleştirilmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 365-370.
- Yolcu, H.H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 6(4), 237-250.
- Yurdakul, B. (2015). Uzaktan eğitim. Demirel Ö. (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (ss. 271-286. ss.). Ankara: Pegem Akademi.

Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kurallarını Belirleme: Anket Geliştirme Çalışması

Identifying Instructors' Ethical Rules for Content Design in Open and Distance Learning: A Questionnaire Development Study

Nazmi SARIGÜL¹

Millî Eğitim Bakanlığı, Tatvan Bilim ve Sanat Merkezi, Bitlis, Türkiye



Mukaddes GEZMİŞ
GÜNDOĞDU²

Beykent Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye



Belma KESGİN EZGİ³

Millî Eğitim Bakanlığı, Erzurum İbrahim Hakkı Fen Lisesi, Erzurum, Türkiye



Uğur DEMİRCİ⁴

Millî Eğitim Bakanlığı, Çayırova Mehmet Akif İlkokulu, Kocaeli, Türkiye



Öz

Bu araştırmanın odak noktası, açık ve uzaktan eğitimde öğreticilerin içerik tasarımında sergiledikleri etik sorumlulukları belirlemeye yönelik "Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kurallarını Belirleme Anketi"ni geliştirmektir. Araştırmanın hedef kitlesi öğretmenlerdir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında, alan yazınında içerik tasarımında dikkate alınması gereken etik unsurların incelenmesi ve uzman görüşlerine başvurulması temel alınmıştır. Anket, fikri mülkiyet, bilginin doğruluğu, gizlilik ve eşitlik olmak üzere dört temel boyutta toplam 17 madde içermektedir. Likert ölçeği kullanılarak, eğitimcilerin her bir maddeye yönelik katılım veya katılmama düzeyleri değerlendirilmiştir. Anketin tasarım süreci, uzman görüşlerinin alınması, pilot test uygulanması ve güvenilirlik-geçerlik analizlerini içermektedir. Uzmanlar tarafından yapılan geri bildirimlerle anket maddeleri netleştirilmiş ve iyileştirilmiştir. Pilot test, ölçeğin okunabilirliği ve kapsamlılığını değerlendirmek üzere küçük bir eğitimci grubuyla gerçekleştirilmiştir. Güvenilirlik ve geçerlilik analizleri, pilot verileri kullanarak yapılmış ve ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğunu göstermiştir. Ön uygulama sürecinde, oluşturulan anketin geçerlilik ve güvenilirliği gözleme dayalı verilerle incelenmiş ve uzman önerileri doğrultusunda gerekli iyileştirmeler yapılmıştır. Sonuç olarak, araştırma kapsamında geliştirilen "Açık ve uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kuralları Belirleme Anketi"nde yer alan maddelerin, belirlenen ölçütleri sağlayarak güvenilir ve geçerli olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Açık ve uzaktan eğitim, içerik tasarımı, etik, anket geliştirme

Abstract

The focus of this research is the development of the "Questionnaire for Determining Instructor Ethical Rules in Open and Distance Education Content Design" to determine the ethical responsibilities of instructors in content design in open and distance education. The target group of the research are teachers. The development of the scale was based on a review of the ethical elements that should be considered in content design in the literature and on expert opinion. The questionnaire contains a total of 17 items in four main dimensions: intellectual property, accuracy of information, confidentiality and equality. A Likert scale was used to assess the extent to which educators agreed or disagreed with each item. The questionnaire design process included obtaining expert opinions, pilot testing, and reliability and validity analyses. The questionnaire items were clarified and improved with the feedback from the experts. The pilot test was conducted with a small group of educators to assess the readability and comprehensiveness of the scale. Reliability and validity analyses were carried out using the pilot data and showed that the scale was reliable and valid. During the pre-application process, the validity and reliability of the questionnaire were examined using observational data and necessary improvements were made in line with expert suggestions. As a result, it was found that the items of the "Questionnaire for Determining Instructor Ethical Rules in Open Distance Education

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

E-mail: belmakesgin@gmail.com

Geliş Tarihi/Received 06.02.2024

Kabul Tarihi/Accepted 25.07.2024

Yayın Tarihi/ 20.09.2024

Publication Date

Cite this article

Sarıgül, N., Gezmiş-Gündoğdu, M., Kesgin-Ezgi, B., & Demirci, U. (2023). Identifying instructors' ethical rules for content design in open and distance learning: A questionnaire development study. *The Journal of Open Learning and Distance Education (JOLDE)*, 2(1), 14-25.



Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Content Design" developed within the scope of the research are reliable and valid by providing the specified criteria.

Keywords: Open and distance education, content design, ethics, questionnaire development

Giriş

Eğitim, insan hayatının temel bir unsuru olmuş ve tarih boyunca çeşitli zorluklarla karşılaşarak sürekli evrim geçirmiştir. Farklı dönemlerde ortaya çıkan çeşitli ihtiyaçlar, eğitim sistemlerinde değişikliklere yol açmış ve bu değişimler, eğitim-öğretim yöntemlerini şekillendirmiştir. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte eğitim ihtiyaçları da evrilmiş ve bu gelişmeler, açık ve uzaktan eğitim gibi yeni yöntemleri ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışma, eğitimin evrimini ve özellikle açık ve uzaktan eğitimin ortaya çıkışını inceleyerek, bu alandaki eğitim-öğretim yöntemlerini anlamayı ve değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Açık ve uzaktan eğitim, bireylerin bilgiye erişim sağlayabilmeleri için teknoloji araçlarıyla gerçekleştirilen bir öğrenme yöntemidir. Uzaktan eğitim teknolojik ilerlemelerden fazlasıyla etkilenmiş olup, internetin gelişimi ve taşınabilir medya araçlarının etkisiyle birlikte, daha erişilebilir hale gelmiştir (Köksal, 2013). Televizyon, mobil cihazlar ve bilgisayar gibi araçlar, fiziksel bir yakınlık olmadan eğitim-öğretim faaliyetlerini mümkün kılar.

Günümüzde, açık ve uzaktan eğitim giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu yöntem, öğrencilere esneklik ve erişim kolaylığı sunarken, aynı zamanda öğretim tasarımı ve planlamasında yeni zorlukları da beraberinde getirmektedir. Öğretim tasarımları, temelde öğrenme teorilerine göre şekillendirilir ve davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı yaklaşımları içerebilir.

Literatür incelendiğinde, öğretim tasarımlarının üç temel soruya odaklandığı görülmektedir: Öğretimin hedefleri nelerdir? Öğretimin stratejileri nelerdir? Ölçme değerlendirme nasıl olmalıdır? Araştırmalar, bu temel sorulara cevap vererek farklı tasarım modelleri geliştirmiş ve içerik tasarımının önemine vurgu yapmıştır" (Dick, Carey, & Carey, 2015). Günümüz eğitim sisteminde, öğretmenler, çeşitli içerik araçları kullanarak konuları öğrencilere daha etkili bir şekilde aktarmayı amaçlamaktadır. Araştırmalar doğrultusunda uzaktan eğitim ortamlarında, öğretmenlerin mevcut bilgi, beceri ve dijital okuryazarlığının eğitim ortamlarının kullanımı için yeterli düzeyde olması gerekmektedir (Metin ve Korkman, 2021).

Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımı, gelişen teknolojiyle birlikte web 2.0 araçları ve uzaktan eğitim yönetim sistemlerinin kullanımı gibi yeniliklere açık hale gelmiştir. Tasarım süreci boyunca, problemin ve ihtiyacın sürekli değişebileceği, yeni bilgilerin ortaya çıkabileceği göz önünde bulundurulmalı ve tasarımcıların esnek düşünme ve problem çözme becerilerine sahip olması gerekmektedir (Aydemir, 2018). Ancak, içerik tasarımının yanı sıra öğrencilerin etik sorumlulukları da önemli bir konudur. Etik kurallara uygun bir şekilde içerik tasarımı yapılması, öğrencilere eşit fırsatlar sunmak ve adil değerlendirme sağlamak açısından kritiktir. Bu bağlamda, bireylerin istenmeyen görsel ve işitsel içeriklerle karşılaşması, çevrimiçi kaynak kullanımının sınırlarının dışına çıkılması ve en önemlisi bireylerin mahremiyetinin ihlali riski ile uzaktan eğitimin verimini düşürmesine ve adaletsiz bir şekilde ilerlemesine neden olabilmektedir (Tatlı & Koca, 2023). Nitekim açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımındaki etik sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi, bu alandaki literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır. Mevcut literatürde etik konusunun yeterince ele alınmadığı ve öğrencilerin bu konudaki sorumluluklarının belirlenmesine yönelik bir ölçeğin eksik olduğu göz önüne alındığında, bu çalışmanın bu boşluğu doldurması ve araştırmacılara, öğrencilere ve yöneticilere rehberlik etmesi beklenmektedir.

Araştırmanın önemi, açık ve uzaktan eğitimde etik konusunun gün geçtikçe artan bir öneme sahip olması ve öğrencilerin bu konudaki bilinç düzeylerinin yükseltilmesi gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin etik sorumluluklarına dair farkındalıklarını artırmak ve içerik tasarımında etik kurallara uygunluğu sağlamak için bir ölçeğin geliştirilmesi, bu alandaki uygulamalara katkıda bulunacaktır.

Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Geçmişten günümüze kadar eğitim insanoğlu için bir problem olarak görülmüş ve bu problemi çözmek için sürekli farklı yollar farklı sistemler geliştirmeye çalışmıştır. İnsanlık tarihi boyunca her dönemi farklı ihtiyaçların ortaya çıkması eğitimde de görülmüştür. Bu farklılıklar çözüm yollarını da değiştirmiş ve farklılıklara özgü eğitim öğretim yöntemleri ortaya çıkmıştır. Teknolojinin gelişmesi ile eğitim ihtiyaçları da bu yönde değişiklik göstermiş ve bu gelişim ortaya açık ve uzaktan eğitim yöntemini ortaya çıkarmıştır. Açık ve Uzaktan bireylerin bilgiye ulaşmak için teknoloji aracılığıyla öğrencilere sağladığı olanaklar ile günümüzde eğitimde önemli bir yer edinmekte ve her geçen gün önemi biraz daha artmaktadır. Televizyon, mobil cihazlar, bilgisayar gibi araçların fiziksel bir yakınlık olmadan eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapılması iş ve işlenmelerine Açık ve uzaktan eğitim olarak ifade edilmektedir. Eğitimin planlı ve programlı olarak verilmesi belirli disiplinlerin ortaya konularak eğitimde alınan verimin en üst düzeyde olması gerekmektedir. Tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi Açık ve uzaktan eğitimde de verilmesi düşünülen eğitim ve öğretimin belirli amaçlar doğrultusunda öğrenmeyi en basit düzeyde kasıtlı olarak yapılması olarak ifade edebiliriz. Bu nedenle öğretimin tasarlanması ve planlı olarak yapılan bu işlerin organize edilmesi hazırlanması ve sürdürülmesi ile ilişkilidir. Öğretim tasarımları temelde öğrenme teorilerine göre şekillendirilir. Bu

modeller davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı yaklaşımlardır. Ortaya konulacak öğretim tasarımı benimsenen yaklaşımla ilişkilidir ve öğretim modelinde yansımaları mevcuttur. Çünkü öğretim tasarımı planlı olarak yapılan öğretim süreçlerinin bütünüdür (Abdulkadir, 2015). Literatür araştırıldığında öğretimin tasarlanması üç temel soruyu cevaplayarak yapıldığını görmekteyiz. Bunlar; Öğretimin hedefleri nelerdir? Öğretimin stratejileri nelerdir? Ölçme değerlendirme nasıl olmalıdır?

Araştırmalar öğretim tasarımları bu üç temel soru üzerine ve cevaplar vererek farklı tasarım modelleri ortaya atılmıştır. Öğretim tasarımları incelendiğinde tüm tasarım modellerinde içerik tasarımının öğretim tasarımında önemli bir yeri olduğunu görmekteyiz. Günümüz eğitim sisteminde öğretmenler, konuların daha kolay ve kalıcı olması amacıyla çeşitli içerik araçlarından yararlanmaktadır. Akıllı tahta, kara tahta, beyaz tahta, projeksiyon, cetvel ya da laboratuvar malzemeleri, bilgisayarda hazırlanmış sunumlar gibi araçların kullanımı içeriğin öğrenciye doğru ve kalıcı şekilde aktarılması amacıyla hizmet eder ve iyi hazırlık yapıldığında öğretmenin işini ve öğretimi aktarmasını kolaylaştırır (Özkaş, 2010). Açık ve uzaktan eğitimde teknolojinin gelişmesiyle birlikte yukarıda saydığımız eğitim araçlarında yenilikler ve içerik sunum araçlarında değişiklikler olmuştur. Özellikle açık ve uzaktan eğitimde içerik sunum araçlarında web 2.0 araçlarını örnek olarak gösterebiliriz. Bunun yanı sıra uzaktan eğitim yönetim sistemleri kendi web 2.0 araçlarını kullanarak da uzaktan eğitimde içerik sunumlarına katkı sağlamaktadırlar. İçeriğin öğrencilere eksiksiz ve doğru bir şekilde ulaştırılmasının yanında etkili bir öğrenimin gerçekleştirilmesi de önemli bir durumdur. Burada içerik geliştirme de ADDIE, Dick ve Carey modeli, Kemp modeli, Gagne ve Briggs modeli, Seels ve Glasgow bu modeller temel alınarak yapıldığını ve bu modellerin içerik tasarımında kullanılan başlıca makro modellemeler olduğunu söyleyebiliriz (Çakır, Calp, & Doğan, 2015). Her üç modelde de içerik gelişimi öğretimin öğrencilere en verimli şekilde verilmesini farklı açılardan incelemiş ve içeriğin farklı yönlerini bizlere açıklamaya çalışmıştır. Her içerik gelişimi temelde öğrenciye verilecek öğretimin en kolay ve kalıcı şekilde verilmesini benimsemiştir. Açık ve uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime nazaran içerik tasarımı daha çok dikkat edilmesi gereken unsurlardan bir tanesidir. Uzaktan eğitimde içerik tasarımında öğrenci ilgisi öğretimin başarılı bir şekilde sunulmasının yanında, sunulan bu içeriklerin etik değerler açısından incelenmesi ve doğru bir şekilde sunulması gerekir. Eğitim uygulamalarının tüm aşamalarında etik kuralların dikkate alınarak planlama ve uygulamaların yapılması eğitimin niteliğini arttırmaktadır. Uzaktan eğitimde hem öğretimi planlayan hem de uygulayan konumunda olan öğretmenler karşılaşılan etik olumsuzlukların en aza indirgenmesi için kendilerini bu konuda sorgulamaları önemli bir unsurdur. Bu çerçevede Açık ve uzaktan eğitimde ortaya çıkan etik sorunların ne kadarının öğretmenlere yani bu işin mutfağında bulunan kişiler tarafından giderilebileceği sorusu sorulmalı ve bu problemler üzerinde gerekli araştırmalar yapılmalıdır (Tatlı & Koca, 2023). Bu çalışmada, Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımında karşılaşılan etik sorunların nelere olabileceğini ve bu sorunların en aza indirmek amacıyla sorunun teorik çerçevesinin de çizmek amacıyla hareket edilmiştir. Bu bağlamda uzaktan eğitimde içerik tasarımı, geliştirilmesi ve uygulanmasının her aşamasında göz önünde bulundurulması gereken etik ilkelerin belirlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede Açık ve uzaktan eğitim planlayıcı ve uygulayıcılarının dikkate alması gereken etik ilkeleri belirleme ve yönelik ölçek oluşturma çalışması yapılmıştır.

İlgili Araştırmalar

Açık ve uzaktan eğitimde etik ilkeleri inceleyen alan yazın taramalarında birçok yazı ve makaleyle karşılaşmıştır; ancak incelenen tüm kaynaklar, bu alanda daha fazla araştırma yapılması gerektiği konusunda bir inanç oluşturmuştur. UNESCO'nun vurguladığı gibi, etik olmadan elde edilen başarıların ciddi eleştirilere maruz kalabileceği, eğitim programlarında etik konusunun önemini savunan çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından kültürel, hukuki, felsefi ve dini mirasa saygı gösterilerek öğretilmeye başlanmıştır. Etik kuralların gözden geçirilmesi, eğitimdeki hızlı gelişmelerin, açık ve uzaktan öğrenme alanındaki etik konuların değerlendirilmesine yönelik modellerin formüle edilmesini zorunlu kılmıştır (Farahani, 2012).

Literatür araştırması, açık ve uzaktan eğitimde yapılan araştırmaların genellikle plan ve programlama odaklı olduğunu göstermektedir. Uzaktan eğitimde etik konusuna daha az önem verildiği gözlemlenmektedir, özellikle pandemi dönemi ve sonrasında bu konuda artan bir ilgi görülmektedir. Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımı konusundaki araştırmalarda ise içerik geliştirme ile ilgili birçok çalışmaya rastlanmıştır. Uzaktan eğitimin başarılı olması ve eğitime olumlu katkılar sağlması için sunulan içeriklerin kalitesi ile doğru orantılı olduğu vurgulanmaktadır. Bu içeriklerin sadece konu olarak zengin ve nitelikli olmasının yanı sıra aynı zamanda günümüz öğrencilerinin ve öğretmenlerinin beklentilerine de cevap vermesi önem arz etmektedir (Çakır vd., 2015).

Kaliteyi ön planda tutarken içerik tasarımının aynı zamanda etik ilkeler doğrultusunda olması gereklidir. Ancak yapılan araştırmalarda uzaktan eğitimde içerik tasarımındaki etik konuların sınırlı bir şekilde ele alındığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple, içerik tasarımı ve bu içeriğin uygulayıcısı ve planlayıcısı olan öğreticilerin etik kurallarına dikkat etmeleri gerektiği konusunda yapılan araştırmalar oldukça kısıtlıdır. Bu araştırma, öğreticilerin içerik tasarımında dikkate almaları gereken etik kuralların belirlenmesine katkı sağlamak amacıyla bir ölçek geliştirmeyi hedeflemektedir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Etik, bireylerin toplum içerisinde sergiledikleri olumlu davranışları tanımlarken, bireylerin ahlaki tutumlarının temel nedenlerini de irdelemektedir (Tatlı & Koca, 2023). Etiğin iyi ve kötü analizinin yapılarak toplumda ayırt edilmesi, bir olgu karşısında sergilenecek davranışlarla doğrudan ilişkilidir. Toplumun bir parçası olan eğitimde de etiğin analiz edilmesi kaçınılmazdır. Eğitimin bir parçası olan açık ve uzaktan öğrenmede de etik, üzerine araştırmalar yapılan ve etik kurallarının istenilen şekilde geliştirilmesi için tartışmalara yol açan önemli bir konudur. Açık ve uzaktan öğrenmede uygulama etiğinin gündeme gelmesi son 20 yıl içerisindeki tartışmalar ile gündeme gelmiştir (Faramani, 2012). Açık ve uzaktan öğrenmede etiği konu alan araştırmalar bir programın tasarlanması, öğretime yönelik araştırmalar, mentörlük ve değerlendirme üzerine odaklanmıştır (Cervero & Wilson, 1994; Pratt, 1998; Day, 1988; Brookfield, 1988).

Berge ve Mrozowski'ye göre (2001) açık ve uzaktan öğrenmede teknolojinin etkisinden ziyade kullanılan teknolojilerin dikkate alınarak her birinin ayrı ayrı etkisine odaklanıp bu etkileri irdelemek gerektiğinden bahsetmiştir. Alan yazın incelendiğinde açık ve uzaktan öğrenmede yapılan çalışmalar şunu göstermektedir ki araştırmacılar; açık ve uzaktan öğrenmeyi tanımlamaya ve yöntemlerine odaklı veya sosyal bağlamdaki etkilerine yönelik çalışmalara yönelmektedir. Sharma (2004) açık ve uzaktan öğrenmede çeşitli konuların ele alınması gerektiğinden bahsederek güvenilirlik, uzmanlık, işbirliği gibi birden fazla çalışma alanı belirlemiştir. Tüm bu çalışma alanları incelendiğinde açık ve uzaktan eğitimde etik kavramı daha da önem kazanmaktadır.

Bu çalışma, son yıllardaki açık ve uzaktan öğrenme alanındaki etik standartların popüler bir tartışma konusu olması nedeniyle önemlidir. Ayrıca açık ve uzaktan öğrenmedeki çalışma alanları da düşünülerek her çalışma alanına ait etik sorumlulukların yerine getirilebilmesi, etik standartların belirlenebilmesi açısından da gereklidir. Etik standartlar açık ve uzaktan öğrenmedeki davranış beklentilerini karşılayacak şekilde ifade edilmelidir. Etik standartların belirlenmesi ve ölçülebilir olması açık ve uzaktan öğrenmede işbirlikçilerin ortak bir anlayışla hareket etmelerini de sağlayacaktır. Açık ve uzaktan öğrenmede öğretenlerin etik sorumluluğuna dair hazırlanan ölçek ilgili kişiler arasında profesyonel gelişimin de temelini oluşturacaktır.

Açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik öğretenlerin etik sorumluluğu araştırılırken öğretenlerinde bu konudaki sorumlulukları göz önüne alınmalıdır. Öğretenlerin günümüz şartlarını göz önüne alarak kendini geliştirmesi; din, dil, ırk gözetmeksizin ayrımcılık yapmaması; eğitim paydaşlarını ve kararlarını zorlayıcı davranışlar içerisinde girmemesi; paydaşlar arasındaki ilişkiyi çıkarları için kullanmaması, kendi kimliğini politik amaçlar için kullanmaması; araştırma ve yayın ilkelerine bağlılığı, değer ve hedeflerini göz önünde bulundurarak hareket etmesi etik kurallar açısından önemlidir (Köksal, 2013). Bu kriterlerin uygunluğu ve ölçülebilir olması öğreticilerin etik anlamda doğru seçimler yapmasında ve doğru hareket etmesinde önemlidir. Bu kriterlerden yola çıkarak bir ölçeğin geliştirilmesi de alan yazına katkı sağlayarak açık ve uzaktan öğrenmede öğreticilere, yöneticilere ve araştırmacılara yol gösterecektir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğreticilerin açık ve uzaktan öğrenmedeki etik konusunu etkileyen faktörleri ölçebilecek, analiz edebilecek ve sonuçları geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

Açık ve Uzaktan öğrenmede öğreticilerin etik sorumlulukları nelerdir? sorusundan yola çıkarak yukarıda gereçlendirilen probleme çözüm bulmaktadır. Bu problemden yola çıkarak aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranacaktır;

1. Öğreticilerin cinsiyeti ve yaş grubu, etik sorumluluk algısını nasıl etkiler?
2. Öğreticilerin etik sorumlulukları ile öğrenci başarısındaki etkisi nelerdir?
3. Açık ve uzaktan öğrenmede öğreticilerin etik sorumlulukları ve eğitim kalitesi arasında bir ilişki var mıdır?
4. Öğrencilere eşit fırsatlar sunmak adına öğreticilerin iletişim stratejileri nelerdir?
5. Uzaktan sınavlarda hile önleme ve adil değerlendirme için öğreticiler hangi etik kurallara uymaktadır?

Yöntem

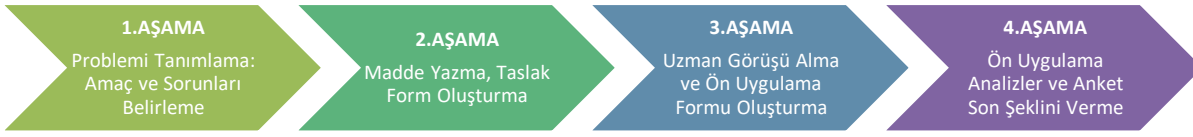
Yöntem bölümünde, araştırmanın katılımcılarına, anketin geliştirilmesinde izlenen süreç, toplanan verilerin analizi ile ayrıntılı bilgiler sunulmuştur.

Anketin Geliştirilmesi

Araştırmanın hedef evreni Türkiye'deki Açık ve uzaktan eğitim sunan eğitim kurumlarında öğretici konumunda bulunan eğitimcilerdir. Geliştirilen bu anket kullanılarak, açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımı sürecinde öğreticiler için etik sorumlulukların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmanın hedef kitlesini özellikle üniversitelerde eğitim öğretim faaliyetlerinin ana faktörleri olan öğretim elemanları oluşturmaktadır.

Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımı sürecinde öğreticiler için etik kurallarını belirleme anketi oluşturulurken içerik tasarımında dikkate alınması gereken etik kurallar açıklanmıştır. Bu akışa uygun maddeler alan yazın taranıp etik ile ilgili

konular ile içerik tasarımına dair çalışmalardan ayrı ayrı yararlanılmıştır. Anket çalışma süreci Şekil 1 de görüldüğü üzere 4 aşama ve her aşamada anket geliştirmeye yönelik süreçlerden oluşmaktadır.



Şekil 1: Anket Geliştirme Süreci (Büyüköztürk, 2005)

1.Aşama: Problemin Tanımlanması Amaç ve Sorunları Belirleme

Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımı sürecinde öğretmenler için açık ve uzaktan öğrenmedeki etik sorumlulukları ve bu etik sorumlulukları etkileyen faktörleri ölçebilecek, analiz edebilecek ve sonuçları geçerli ve güvenilir bir anket geliştirmektir.

2.Aşama: Madde Yazma Taslak Form Oluşturma

Anket çalışmasının madde havuzu alan yazın taraması sonucunda araştırma gurubunda beyin fırtınası yapılarak oluşturulmuştur. Açık ve uzaktan eğitim içerik tasarımında öğretici etik sorumlulukları konusunda literatürde eksiklik olduğu fark edilmiştir. Bu bağlamda, çalışmada geliştirilen anket içerik tasarımında 4 boyutu ele almıştır. 19 maddelik taslak anket formu oluşturulmuştur.

Ön uygulama öncesinde, taslak anket form 24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve uzman dönütleri doğrultusunda bazı maddeler çıkartılmış bazı maddelerde de iyileştirmeler yapılmıştır.

3.Aşama: Uzman Görüşü Alma ve Ön Uygulama Formu Oluşturma

Araştırmacılar tarafından alan yazın taranırken ve içerik tasarlarken dikkat edilmesi gereken etik unsurlar neler olduğuna odaklanılarak çalışmalar analiz edilmiştir. 19 maddeden oluşan anket hazırlanmıştır. Anket maddeleri araştırmacılar ve alan uzmanı tarafından etik ve içerik tasarım boyutları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Belirlenen boyutlar ayrı ayrı puanlanmakta ve değerlendirilmektedir.

Tablo 1

Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kurallarını Belirleme Anketinde Boyutlara Karşılık Gelen

Maddeler

Boyutlar	Maddeler
Fikri mülkiyet	M3,M4,M9,M10,M15,M17
Bilginin Doğruluğu	M1,M2,M5,M8,M16,M19
Gizlilik	M6,M7,M11,M12
Eşitlik	M13,M14,M18

Likert anketi, eğitimcilere belirlenen etik boyutlara yönelik görüşlerini ifade etme ve değerlendirme imkânı sağlamak adına uygun bir araç olarak tercih edilmiştir. Bu anket, eğitimcilerin fikri mülkiyet, bilgi doğruluğu, gizlilik ve eşitlik gibi etik konulardaki algılarını belirleme ve değerlendirme amacını taşımaktadır. Eğitimciler, her bir maddeye belirli bir derecede katılım veya katılmama düzeyini ifade ederek, ölçeğin her bir boyutu üzerinden değerlendirmelerini gerçekleştireceklerdir.

Likert anketleri, çoklu seçenekli ve derecelendirilmiş maddelerle anket türündeki araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Bu anketler, katılımcılara belirli bir konu veya durumla ilgili duygu, düşünce veya davranışlarını belirleme ve ölçme konusunda esneklik sağlar. Bu çalışmada da öğretmenlerin içerik tasarımında etik kurallara olan yaklaşımlarını değerlendirmek amacıyla Likert anketinin kullanılması, katılımcılara geniş bir ölçüm yelpazesi sunma ve araştırmacılara detaylı veri toplama imkânı sağlama potansiyeli taşımaktadır.

Ankette yer alması planlanan maddeler araştırmacı ve alan uzmanı tarafından eğitimcilere uygun olacak şekilde tasarlanmıştır. Hazırlanan ankette branş, kademe fark etmeksizin tüm eğitimcilere uygun olmasına dikkat edilmiştir. Anket uzman görüşünün alınması için 4 haftalık süreç boyunca her hafta geri dönütler alınarak güncellenmiştir. 24 uzman bilgisine danışılarak maddeler aşağıda yer alan sınıflandırılmaya göre tekrar gözden geçirilmiştir.

Maddelerin Gözden Geçirilmesi ve İyileştirilmesi: Uygun olmayan maddeler, alınan geri bildirimlere dayanılarak gözden geçirilmiş ve netleştirilmiştir. Gereksiz ya da ilgisiz olan maddeler yenilenmiştir.

Uzman Geri Bildirimlerinin Entegrasyonu: Her madde, içerik ve dil uzmanlarından alınan geri bildirimlerle net ve doğru bir

şekilde ifade edilebilir hâle getirilmiştir.

Veri Analizi

Ölçeğin okunabilirliği, ilgi düzeyi ve kapsamlılığı ile ilgili olası sorunları tespit etmek üzere küçük bir eğitimci grubu ile pilot test uygulanmıştır. Pilot veriler toplandıktan sonra, ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği ile ilgili istatistiksel oranlar sunulmuştur. Gerekli revizyonlar pilot test ve analizlere dayanarak yapıldıktan sonra, anket sonlandırılmış ve Google Formlar aracılığıyla yayınlanmıştır.

Eğitimcilere yönelik anket, Google Forms aracılığıyla sanal ortamda tasarlanmıştır. Bu form, eğitimcilere farklı bir tasarımla ulaşmayı ve verileri kolayca toplamayı hedeflemektedir. Ankete aşağıdaki linkten çevrimiçi olarak erişilebilir.

Uzman Değerlendirme Formunun Analizi

Açık ve uzaktan eğitimde öğretici etik sorumluluklarını ölçmek amacıyla geliştirilen anket maddeleri 24 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Değerlendirme sonuçlarına göre 2 anket sorusu anketten çıkartılmış ve 2 soruda da cümle kurgulama yanlışlığından dolayı düzeltmeler yapılmıştır. Uzman değerlendirme sonucuna göre anket %98 oranında uygun bulunmuştur. Uzman değerlendirme formunda her sorunun uygunluk oranları tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 2

Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Sorumlulukları Belirleme: Anket Geliştirme Çalışması Uzman Görüşü Değerlendirme Sonuçları

1. Öğrencilere verilen geri bildirimlerde dürüst ve yapıcı olmaya dikkat ederim.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür.
2. İçerik tasarımında paylaşılan bilgilerin doğruluğunu sağlamak için özen gösteririm.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş 23 uygun görüş belirtmiştir 1 uzman uygun değil görüşü belirtmiştir ve %95,8 oranında uygun görülmüştür
3. İçerik tasarımında kullanılan görsel, işitsel materyallerin ve diğer kaynakların fikri mülkiyet haklarına saygı gösteririm.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
4. İçerik tasarımında kullanılan kaynakların belirtilmesinde kaynak gösterme kurallarına bağlı kalırım.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
5. İçerik tasarlarken kullanılan kaynakların güncel ve güvenilir olmasına dikkat ederim.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
6. İçerik tasarımında paylaşılan bilgilerin özel ve hassas bilgiler içermemesine dikkat ederim.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
7. İçerik tasarlarken bilgilerin gizliliğini sağlamak ve güvenliğini artırmak için şifreleme gibi gereken güvenlik önlemlerini alırım.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
8. İçerik tasarlarken içeriğin doğrulunu sağlamak için gereken sorumluluğu alırım.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
9. İçerik tasarımında kullanılan materyallerin ve kaynakların fikri mülkiyet haklarına uygunluğuna dikkat ederim.	Uzman görüşleri sonucunda 3. Madde ile aynı anlam taşıdığı belirtilmiştir. Soru anketten çıkartılmıştır
10. İçerik tasarımında kullanılan görsel ve yazılı materyallerin kullanırken telif haklarına saygı gösteririm.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
11. İçerik tasarlarken paylaşılan bilgilerin gizliliğe uygun olarak korunmasını sağlarım.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
12. Öğrencilerin kişisel deneyimlerinin ve düşüncelerinin yer aldığı içeriklerin paylaşılmasında gizlilik ilkesine uygunluğuna dikkat ederim.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür

13. Eğitim içeriğine dâhil edilen örnek olay ve senaryoların, öğrencilerin kültürel çeşitliliğine uygunluğuna duyarlı davranırım.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş 23 uygun görüş belirtmiştir 1 uzman uygun değil görüşü belirtmiştir ve %95,8 oranında uygun görülmüştür
14. İçerik tasarlarken, öğrencilerin var olan eğitim materyallerine erişimi ve erişime engel olabilecek durumları önlemede sorumluluk hissederim.	Soru cümlesinde yanlış kurgulamadan dolayı uzman görüşleri doğrultusunda soru cümlesinde düzenleme yapılmıştır.
15. İçerik tasarımında teknolojik araçları kullanırken etik sorumluluklarıma dikkat ederim.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş 23 uygun görüş belirtmiştir 1 uzman uygun değil görüşü belirtmiştir ve %95,8 oranında uygun görülmüştür
16. İçerik tasarımında bilgiyi sunarken adil ve tarafsız olurum.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür
17. İçerik tasarlarken açık ve uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerin kullanımında etik kurallara uyarım.	Uzman görüşleri doğrultusunda 15 ve 17. maddeler aynı anlam taşıdığı için 17 madde çıkartılmıştır.
18. İçerik tasarlarken öğrencilere eşit fırsatlar sunar ve ayrımcılığın önüne geçerim.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş ve %100 uygun görülmüştür.
19. İçerik tasarımının değerlendirme aşamasında dürüst ve şeffaf geri bildirimler sağlarım.	24 uzman tarafından değerlendirilmiş 23 uygun görüş belirtmiştir 1 uzman uygun değil görüşü belirtmiştir ve %95,8 oranında uygun görülmüştür

Bulgular ve Yorumlar

Anketin geliştirilme sürecinin birinci aşaması, Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımının önemini belirlenmesi ve bu konunun uzmanları olan öğreticilerin bu konudaki farkındalıklarını görmek ve içerik tasarımında problem durumunu ortaya koymaktır. Konunun açık ve uzaktan eğitimin tüm paydaşlarının farkında olması gereken ve içerik tasarlarken göz ardı edilmeyecek kadar önemli olduğunu görülmektedir. Açık ve uzaktan eğitim içerik tasarımında öğretici etik sorumluluklarının belirlenmesinde ve bu konunun paydaşlarına içerik tasarımında yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öğreticiler içerik tasarlarken her ne kadar etik konulara dikkat etseler de literatürde bu konu ile ilgili araştırmaların az olduğu görülmüştür. Açık ve uzaktan eğitim paydaşlarına yönelik yapılan bu çalışmada içerik tasarlarken etik sorumluluklarının belirlemek amacıyla geliştirilen anket öğreticiler açısından önem arz etmektedir. Anket geliştirme sürecinin ikinci aşamasında, amaca yönelik madde havuzu oluşturulmuştur. Buna yönelik olarak;

- Alanyazın taraması yapılmış,
- Konu alanı uzmanları, ölçme değerlendirme uzmanları, uzaktan eğitim de tecrübeli öğretmenler ile görüşmeler yapılmış,
- Açık ve uzaktan eğitim paydaşlarına yönelik yapılan bu çalışmada içerik tasarlarken etik sorumluluklarına ilişkin mevcut ölçme araçları gözden geçirilmiştir.

Bu sonuç, geliştirilecek anketin dört temel boyutunun oluşturulmasını sağlamıştır. Bu boyutlar "Fikri Mülkiyet, Bilginin Doğruluğu, Gizlilik, Eşitlik" olarak belirlenmiştir. Belirlenen alt boyutlara yönelik, ilk olarak 21 maddelik bir taslak form oluşturulmuştur. Uzman geri dönütleri ile gereksiz maddelerin çıkarılması ve bazılarının da birleştirilmesi gibi işlemlerin sonucunda kalan madde sayısı 19 olmuştur. Bu aşamanın sonucunda, dört temel alt boyuttan oluşan 19 maddelik 5 seçenekli likert türü ölçekli "Açık ve uzaktan eğitim paydaşlarına yönelik yapılan bu çalışmada içerik tasarlarken etik sorumlulukları belirleme Anketi Taslak Formu" ortaya çıkarılmıştır.

Taslak formun her bir soru için kapsam geçerliliği hesaplanıp uygun kapsam geçerliliği açısından uygun olmayan sorular taslak formadan çıkartılmıştır. Tablo 2'de anket sorularının kapsam geçerlilik oranları verilmiştir.

Kapsam Geçerlilik Oranlarının Hesaplanması ve Tablo Oluşturulması

Uzman görüşüne başvurma ve ön uygulama anket formu oluşturma aşamasında anket oluşturmanın, oluşturulan anket formun kapsam geçerliliğini test etmek amacıyla uzmanlara gönderilecek olan, "Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kurallarını Belirleme Formu" oluşturulmuştur. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde, konu alanı uzmanlarına yönelik sunuş yazısı, sunuş yazısında uzmanlara, anketin hedefi ve amacı hakkında bilgi

verilmiştir. İkinci bölümde, öngörülen boyutların altında verilen maddeler için uzmanlardan, maddenin amacına uygunluğuna ve gerekliliğine, maddenin yer aldığı temel ve alt boyuta uygunluğuna, ifadelerin doğruluğuna ve anlaşılabilirliğine dair değerlendirmeler yapmaları için üç seçeneqli (Uygun, Yaralı/Yararsız, Uygun Değil) bir form ile değerlendirmeleri istenmiştir. Konu alanı uzmanları, anketin kapsam geçerliliğine ilişkin görüşleri ilk olarak uyuşma oranları hesaplanarak değerlendirilmiştir. Daha sonra, Lawshe (1975) tekniği olarak da bilinen bir teknik ile anket maddelerine ilişkin Kapsam Geçerlik Oranları (KGO) hesaplanmıştır. KGO'lar, uzmanların ankette bulunan bir maddeye yönelik herhangi görüşleri toplanarak aşağıdaki formülün uygulanmasıyla elde edilmektedir (Yurdugül, 2005).

$$KGO = \frac{N_G}{\frac{N}{2}} - 1 \quad N_G: \text{Maddeye ilişkin "Uygun" görüşünü belirten uzman sayısı} \quad N: \text{Toplam uzman sayısı}$$

$\alpha=0,05$ anlamlılık seviyesinde KGO'ların minimum değerleri

Tablo 3

$\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde KGO'ların minimum değerleri

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0,99	13	0,54
6	0,99	14	0,51
7	0,99	15	0,49
8	0,78	20	0,42
9	0,75	25	0,37
10	0,62	30	0,33
11	0,59	35	0,31
12	0,56	40+	0,29

* $\alpha=0,05$

Veneziano
ve
Hooper
(1997)
tarafından

tablolaştırılmıştır (Tablo 3). Uzman sayısı ile ilişkili olarak minimum KGO değerleri, maddenin istatistiksel olarak anlamlılığını ifade etmektedir (Yurdugül, 2005).

Ankette bulunan maddelere yönelik KGO'ları belirlendikten sonra, anketin tümüne yönelik Kapsam Geçerlilik İndeksleri (KGİ) hesaplanmıştır. KGİ, $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı olan ve nihai forma alınacak maddelerin toplam KGO ortalamaları üzerinden elde edilmektedir; fakat ankette ölçülmek istenen boyut birden fazla ise KGİ'nin her bir boyut için ayrı ayrı hesaplanması gerekmektedir (Yurdugül, 2005). Ankette KGİ'leri her bir boyut için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında değerlendirme 24 uzman ile yapılmış, KGO ve KGİ'lerin 0,05 düzeyindeki minimum değeri 0,37 olarak kabul edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3 incelendiğinde her bir madde için hesaplanan KGO değerlerinin, 0,45 ile 1,00 arasında değiştiği ve belirlenen 0,37'lük KGO ölçütünü tüm maddelerin sağladığı görülmüştür. Her boyut için ayrı ayrı hesaplanan KGİ'lerin ise 0,70 ile 1,00 arasında değiştiği ve belirlenen ölçütü sağladığı tespit edilmiştir.

Tablo 4

Madde Analizleri Kapsam Geçerlilik Oranları ve Anket Boyutları Kapsam Geçerlilik İndeksleri

Alt Boyutlar	Maddeler	Gerekli	Yararlı/Yararsız	Gereksiz	Uyuşma	Kapsam
					oranları	Geçerlik Oranı
Fikri Mülkiyet	M3	24	0	0	100	1
	M4	24	0	0	100	1

	M9	24	0	0	100	1
	M14	23	1	0	95,8	0,91
	M1	24	0	0	100	1
	M2	23	1	0	95,8	0,91
Bilginin	M5	24	0	0	100	1
Doğruluğu	M8	24	0	0	100	1
	M15	23	1	0	95,8	0,91
	M17	23	1	0	95,8	1
	M6	24	0	0	100	1
	M7	24	0	0	100	1
Gizlilik	M10	24	0	0	100	1
	M11	24	0	0	100	1
	M12	24	0	0	100	1
Eşitlik	M13	23	1	0	95,8	0,91
	M16	24	0	0	100	1

Toplam Uzman Sayısı:24

KGÖ: 0,37

KGİ(Fikri Mülkiyet): 0,97

KGİ(Bilginin Doğruluğu): 0.97

KGİ(Gizlilik): 1

KGİ(Eşitlik): 0,97

Dördüncü Aşamada 11 öğreticiye yapılan ön uygulama anket formuna son halini vermiştir. Ön uygulama, tasarımı yapılan anketin geçerlilik ve güvenilirliğinin gözleme dayalı verilerle incelendiği bir süreçtir (Büyüköztürk, 2005). Kapsam geçerliliğine ilişkin uzman geri dönütleri alındıktan sonra maddeler yeniden kontrol edilerek uzman önerileri doğrultusunda ilgili maddelerde ve boyutlarda iyileştirmeler yapılmış ve “Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Sorumlulukları Anketi Ön Uygulama Formu” oluşturulmuştur. Ön uygulama formu, araştırmanın amacı ve kapsamı çerçevesinde hedeflenen kitleyle yakın özellikleri yansıtan benzer örneklemelere uygulanmış, soruların anlaşılabilirliği, cevap verilebilirliği ve güvenilirliği incelenerek analiz edilmiştir. Anket, 4 farklı boyutta bağımsız sorulardan oluşmaktadır ve her boyuttaki sorular farklı özellikleri yansıtan bir anket özelliği taşımaktadır.

Büyüköztürk'e göre (2005), bir anket, farklı konulardaki görüşler, düşünceler veya bilgileri ölçmek ya da katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla tasarlanabilmektedir. Bu tür bağımsız sorular içeren anketlerde, soruların netliği, cevaplana bilirliliği, amaçla uyumluluğu ve güvenilirliği gibi özellikler önem taşır. Bu tür anketlerin pilot uygulaması, hedeflenen örneklem büyüklüğünün yaklaşık %5'i ile gerçekleştirilebilir.

Tablo 5

Ön uygulama aşamasında örneklemelerin anket sorularına verdiği cevaplar

	M 1	M 2	M 3	M 4	M 5	M 6	M 7	M 8	M 9	M 10	M 11	M 12	M 13	M 14	M 15	M 16	M 17
Ö1	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Ö2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Ön	Ö3	5	5	5	5	5	4	5	4	3	5	5	5	4	5	5	5	5
	Ö4	5	5	5	5	5	5	3	3	5	5	4	5	5	5	4	5	5
	Ö5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Ö6	5	5	5	4	5	5	3	5	5	5	4	4	5	5	5	5	5
	Ö7	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3	5	5	5	5
	Ö8	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Ö9	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
	Ö10	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Ö11	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

uygulama aşamasında anketimiz 11 örnekleme uygulanmıştır. Ön Uygulamada, örneklem anketi 10 ila 12 dakika gibi bir sürede cevaplanmışlardır. Ön uygulama sonucunda anket sorularına yönelik herhangi bir olumsuz dönüt olmamıştır. Bu nedenle ankette herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, "Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Sorumlulukları Belirleme Anketi" olarak isimlendirilen geçerli ve güvenilir bir anket çalışması yapılmıştır. Bu anket Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Sorumlulukları ile ilgili olarak, açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarlayan öğretmenlere tasarımda etik boyutta dikkat edilmesi gereken konuları tüm boyutları ile ele alınmıştır.

Bundan sonra yapılacak araştırmalarda; Açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarlarken öğretmenlere yüklenen sorumlulukları ve bunların etik boyutlarıyla görmemizi sağlayarak öğretmenlere farkındalık sağlayacaktır.

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmadaki katılımcılardan onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Tüm yazarların her bir bölümde eşit katkısı olmuştur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Informed Consent: Consent was obtained from participants in this study

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: All authors contributed equally to each chapter.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Abdulkadir, K. (2015). Açık ve uzaktan öğrenmede ders tasarımı: bilim etiği dersi örneği. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 91-107.
- Aydemir, M. (2018). *Uzaktan Eğitim Program, Ders ve Materyal Tasarımı*. Erzurum: Eğitim Yayınevi.
- Berge, Z. L., & Mrozowski, S. (2001). Review of research in distance education: 1990 to 1999. *American Journal of Distance Education*.15(3), 5-19
- Brookfield, S. (1988). Ethical dilemmas in evaluating adult education programs. R. G. Brockett (Ed.), *Ethical issues in adult education* içinde (ss. 88-102). New York: Teachers College Press.
- Büyükoztürk, Ş. (2005). Anket Geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 133-151.
- Cervero, R. M., & Wilson, A. L. (1994). *Planning responsibly for adult education: .4 guide to negotiating power and interests*. San Francisco Jossey-Bass.
- Çakır, Ö., Calp, M. H., & Doğan, A. (2015). Uzaktan eğitimde içerik geliştirme süreci: Gazi Üniversitesi bilişim enstitüsü örneği. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 1-20.
- Day, M. J. (1988). Educational advising and brokering: The ethics of choice. R. G. Brockett (Ed.), *Ethical issues in adult education* içinde (ss. 11 132). New York: Teachers College Press.

- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2015). *The systematic design of instruction* (8th ed.). Pearson.
- Farahani, M. F. (2012). Ethics principles in distance education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 890-894.
- Köksal, K. (2013, Eylül). *Uzaktan eğitimde akademisyenlerin etik ilkeleri*. 22. Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildiri Özetleri içinde (ss.1-9), Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563-575.
- Metin, M. ve Korkman, N. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim Teknolojileri ve Çevrimiçi Öğrenme Dergisi*, 4(2), 215-235.
- Özkaş, S. (2010). Eğitim içerikleri hazırlamada interaktif uygulamalar. Telli Yamamoto G., Kesim, U. Demiray, M., *Türkiye'de E-Öğrenme: Gelişmeler ve Uygulamalar* (s. 203-236). Ankara: Cem Web Ofset.
- Pratt, D. D. (1998). Ethical reasoning in teaching adults. M. W. Galbraith (Ed.), *Adult learning methods: A guide for effective instruction* içinde (2 ed., ss. 113-125). Malabar, FL: Krieger.
- Sharma, R. C. (2004). Learning at a Distance in India: A History. *Asian Journal of Distance Education*, 2 (2)
- Tatlı, C., & Koca, B. U. (2023). Uzaktan eğitimde etik kodlar. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 199-214.
- Veneziano L. ve Hooper J. (1997). A method for quantifying content validity of health-related questionnaires. *American Journal of Health Behavior*, 21(1),67-70.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliliği için Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (s. 1-5). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

EKLER

SUNUŞ YAZISI

Saygıdeğer Katılımcılar,

Bu çalışmada, açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımında öğretici etik kurallarını belirlemeye yönelik gerçekleştireceğimiz anket geliştirme çalışmasını siz değerli katılımcılara sunmaktan memnuniyet duyuyoruz.

Eğitim, toplumumuzun temel yapı taşlarından biri olarak, bireylerin etik değerlerini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, eğitim süreçlerinin etik ilkelerle uyumlu olması, bireylerin olumlu davranışlar geliştirmelerine ve toplumlarına daha değer katan bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır.

Araştırmamızın temelinde, açık ve uzaktan eğitimde etik konuların daha fazla ele alınması ve bu konuda bir çerçeve oluşturulması ihtiyacı bulunmaktadır. Geliştireceğimiz anket, öğretmenlerin içerik tasarımında karşılaştıkları etik sorumlulukları belirleyebilme, analiz edebilme ve bu sorumlulukları değerlendirebilmeleri adına bir araç sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmamızın kuramsal çerçevesi, öğretim tasarımı, açık ve uzaktan eğitim ve etik ilkelere odaklanarak şekillenmiştir. Temel hedefimiz, öğrenci odaklı öğretim tasarım modelleri ile etik kuralların içerik tasarımına entegrasyonunu güçlendirmektir. Bu noktada, yapılan literatür taraması, uzaktan eğitimde içerik tasarımındaki etik konuların henüz yeterince ele alınmadığını göstermektedir. Bu boşluğu doldurarak öğretmenlerin içerik tasarımında dikkate almaları gereken etik kuralları belirleyip, öğrencilere adil ve kaliteli bir öğrenme deneyimi sunmayı hedeflemekteyiz.

Bu çalışma, eğitimde etik değerlerin önemine vurgu yaparak ve bu değerlerin içerik tasarımında uygulanmasını sağlayarak, açık ve uzaktan eğitimde içerik tasarımında öğretmenlerin etik sorumluluklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Siz değerli katılımcıların katkılarıyla geliştireceğimiz ölçeğin, eğitimde etik standartları iyileştirmeye yönelik önemli bir adım olacağına inanıyoruz.

Teşekkür ederiz. Saygılarla,

Nazmi Sarıgül

Belma Kesgin Ezgi

Uğur Demirci

Mukaddes Gezmiş Gündoğdu

ARAŞTIRMA BİLGİ VE ONAY FORMU

Araştırmanın Başlığı: Açık ve Uzaktan Eğitim İçerik Tasarımında Öğretici Etik Kurallarını Belirleme: Anket Geliştirme Çalışması

Araştırmacılar: Nazmi Sarıgül, Belma Kesgin Ezgi, Uğur Demirci, Mukaddes Gezmiş Gündoğdu

Araştırmanın Amacı: Bu araştırma, öğretmenlerin açık ve uzaktan öğrenmede içerik tasarımında sergiledikleri etik sorumlulukları ölçmek ve analiz etmek amacıyla taşınmaktadır. Katılımınız, bu alandaki etik sorumlulukların anlaşılması ve geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Katılımcı Bilgilendirmesi:

Bu ankete katılmadan önce, aşağıdaki bilgileri dikkatlice okuyunuz:

- Gizlilik ve Anonimlik:** Verileriniz tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından kullanılacaktır. Katılımcıların isimleri veya kişisel bilgileri raporlarda kullanılmayacaktır.
- Görev ve Sorumluluklar:** Katılımcılardan, ankete katılarak soruları eksiksiz ve dürüst bir şekilde cevaplamaları beklenmektedir.

3. **İstedığınız Zaman Çıkma Hakkı:** Katılımcılar, herhangi bir aşamada ankete katılmaktan çekilebilirler. Ankete başladıktan sonra çıkmak isteyen katılımcılar, herhangi bir neden belirtmeksizin çıkabilirler.

Onay:

Bu formu okudum ve içeriğini anladım. Araştırmaya gönüllü olarak katılıyorum. Verilerimin gizliliğini ve anonimliğini sağlamak amacıyla araştırmacının belirttiği yönergeleri takip edeceğim.

İmza: _____ Tarih: _____

ANKET CEVAPLAMA YÖNERGESİ

Saygıdeğer katılımcı,

Açık ve uzaktan eğitim içeriği tasarlayan öğretmenlerin, içerik tasarımında etik davranışlarını belirlemek ve etik sorumluluklarını ölçmek amacıyla bir anket geliştirme çalışması yürütmekteyiz. Bu çalışma kapsamında, açık ve uzaktan eğitim içerik tasarımında uyulması gereken etik kuralları belirlemek ve bu kuralların öğretmenlerin kendi davranışlarını değerlendirmelerine yardımcı olacak bir anket geliştirmektir.

Anketimiz 5'li Likert tipi bir anket olup, her bir ifade için "Kesinlikle katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle katılmıyorum" şeklinde beş seçenek bulunmaktadır. Anketi yanıtlamak için yaklaşık 15 dakikanızı ayırmanızı rica ederiz. Anketimiz tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve katılımanız için herhangi bir maddi veya manevi karşılık bulunmamaktadır.

Anketimize vereceğiniz yanıtlar, anket geliştirme çalışmamızın amacı doğrultusunda kullanılacaktır.

Anketimize katılımanız için teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

Araştırma Ekibi: Nazmi Sangül, Belma Kesgin Ezgi, Uğur Demirci, Mukaddes Gezmiş Gündoğdu

Sorular

Google Formlar Linki

<https://forms.gle/azRJMm9BYEttjwgX9> → 5'li Likert anket

<https://forms.gle/mHNgjox3RW3ZoCMj8> → Uzman Değerlendirme Formu

Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Tasarım Bileşenlerini Tespit Edecek Anketin Hazırlanması

Preparation of A Questionnaire to Determine the Components of Video Design in Open and Distance Learning

Funda BARDAKÇI¹

İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişleri Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İzmir, Türkiye



Sümeyye SEZGİN²

Olur Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü, Erzurum, Türkiye



Öz

Araştırmanın amacı, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde video tasarım bileşenlerini tespit edecek bir anket hazırlamaktır. Bu sayede, eğitimciler video tasarımında hangi bileşenlerin daha etkili olduğunu belirleyip, kolayca materyal seçimi yapabilecektir. Araştırmanın yöntemi kısmında, araştırmanın katılımcılarına, anketin geliştirilmesinde izlenen aşamalara, toplanan verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın bulgular kısmında, ankette elde edilen veriler analiz edilerek, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde en etkili bulunan video tasarım bileşenleri belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların deneyimleri ve önerileri de dikkate alınarak, video tasarım bileşenlerinin etkili kullanımı hakkında öneriler alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, açık ve uzaktan öğrenmede video tasarımının önemli bileşenleri ortaya konulmuştur. Bu bileşenler, açık ve uzaktan öğrenmede videoların etkililiğini artırmaya yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Video Tasarımı, Bileşenler, Anket, Öğrenci, Değerlendirme

Abstract

The aim of the research is to prepare a survey to identify the video design components in the process of open and distance learning. In this way, educators will be able to determine which components are more effective in video design and easily make material selection. In the method section of the research, information about the stages followed in the development of the survey, the analysis of the collected data, and the participants of the research is provided. In the findings section of the research, the most effective video design components in open and distance learning processes are determined by analyzing the data obtained in the survey. Additionally, taking into account the experiences and recommendations of the participants, suggestions regarding the effective use of video design components have been obtained. As a result of the research, the important components of video design in open and distance learning have been revealed. These components will help to increase the effectiveness of videos in open and distance learning.

Keywords: Distance Education, Video Design, Components, Survey, Student, Evaluation.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

E-mail: fundaduvahan@gmail.com

Geliş Tarihi/Received 05.02.2024

Kabul Tarihi/Accepted 25.07.2024

Yayın Tarihi/ 20.09.2024

Publication Date

Cite this article

Bardakçı, F., & Sezgin, S. (2023).

Preparation of a questionnaire to determine the components of video design in open and distance learning .

The Journal of Open Learning and Distance Education (JOLDE), 2(1), 26-33.



Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişimi, eğitim alanında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Açık ve uzaktan eğitim, öğrencilere esneklik ve erişilebilirlik sağlamak amacıyla giderek daha fazla tercih edilmektedir. Bu eğitim modeli, özellikle video içerikleri aracılığıyla öğrenmeyi destekleyerek öğrencilere etkili bir öğrenme deneyimi sunabilir. Bu bağlamda, açık ve uzaktan öğrenmede kullanılan video tasarım bileşenlerini anlamak amacıyla hazırlanan anket, bu alandaki ihtiyaçları belirlemek ve daha etkili eğitim materyalleri geliştirmek için önemli bir araştırma aracı olacaktır (Şentürk ve Kurşun, 2021).

Alanyazın incelendiğinde, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde eğitsel video kullanımı, öğretmenlerin video tercihleri, yönetim, öğrenme, teknoloji ve değerlendirme boyutlarına odaklanan birçok çalışmaya rastlanmıştır. Bununla birlikte, özellikle anket geliştirme süreçlerine odaklanan çalışmalara da yer verilmiştir. Ayrıca, Keser ve Kavuk'un (2015) "Okulda Siber Zorbalık Farkındalık Anketinin Geliştirilmesi" başlıklı çalışması da ölçme aracı geliştirme sürecine odaklanarak okuldaki siber zorbalık farkındalığını belirlemeye yönelik bir anket geliştirmiştir. Öte yandan, e-öğrenme için eğitsel video geliştirme (Ozan, 2015), etkileşimli video kullanımı (Uğur & Okur, 2016), açık ve uzaktan öğrenmede sorularla zenginleştirilmiş etkileşimli video kullanımı (Koçdar et al., 2017), öğretimsel videoların başarı, bilişsel yük ve video kapılma üzerine etkisi (Alkan & Keskin, 2023) gibi konularda da çalışmalar bulunmaktadır.

Bu çalışmaların ışığında, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde video tasarım bileşenlerini belirlemeye yönelik bir anket geliştirme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu anket, öğretmenlerin video tercihleri, öğrenci talepleri, teknik gereksinimler, içerik özellikleri, etkileşimli öğrenme unsurları gibi konuları kapsayarak eğitsel video tasarım bileşenlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde etkili eğitsel videoların tasarlanması ve kullanılması için rehberlik edecek önemli bir araç olabilir.

Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu araştırmada video tasarımının bileşenlerinin belirlenmesine yönelik anket geliştirme temel alınmıştır. Eğitim materyallerinin etkili bir şekilde sunulmasında görsel tasarım bileşenleri önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla bu bileşenlerin belirlenmesi uzaktan öğrenme süreçlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi açısından önemlidir (Ataş, 2017).

Çalışmanın kuramsal çerçevesi, öğrenme teorileri ve video tasarımı literatürünün incelenmesine dayanmaktadır. Öncelikle öğrenme teorileri incelenmekte ve öğrenme süreçlerinin kuramsal temelleri vurgulanmaktadır. Bu kuramsal temeller, video tasarımının bileşenlerini tanımlamak için kullanılan kavramsal çerçeveyi oluşturur. Daha sonra video tasarımı literatürü gözden geçirilmiş ve diğer hususların yanı sıra etkili video tasarımı unsurları, eğitim materyallerinin görsel-işitsel iletişimi, bilişsel yük, dikkat çekme, etkileşim ve öğrenme çıktıları üzerindeki etkileri üzerinde durulmuştur. Verilen literatür taraması, ankette kullanılan soruların tanımlanması ve video tasarımının bileşenlerinin belirlenmesi için temel oluşturmaktadır. Öğrenme ve video tasarımı konusunda literatür taramasına dayalı bir anket hazırlanmıştır. Anket, video tasarım bileşenlerini tanımlamak için önerilen öğeler ve bunların uzaktan eğitim süreçleri üzerindeki etkileri hakkında sorular içermektedir. Ankette elde edilen bilgiler, video tasarım bileşenlerinin belirlenmesi ve uzaktan eğitim süreçlerinin geliştirilmesi için önemli ipuçları sunmaktadır (Alkan, Keskin, 2023).

Dolayısıyla çalışmanın kuramsal çerçevesi öğrenme teorilerine video tasarımına ilişkin literatür taramasına dayalı bir ankete odaklanarak video tasarımının bileşenlerini belirlemek için sağlam bir temel sağlamaktadır. Bu temel, uzaktan eğitim süreçlerinin etkili bir şekilde planlanması ve uygulanmasında önemli bir adımdır.

İlgili Araştırmalar

Alkan ve Keskin (2023), etkileşimli öğrenme videolarında başarı, bilişsel yük ve video emilimi üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmada, etkileşimli öğrenme videolarının öğrenci başarısı ve video emilimi üzerinde olumlu etkisi olduğunu, bilişsel yüklerini artırmadığını bulmuşlardır. Ataş (2017), Türkiye'deki üniversitelerde açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında videonun kullanılması uygulamalarını değerlendirdiği çalışmada, videonun açık ve uzaktan öğrenmede etkili bir öğrenme aracı olduğunu ancak videoların tasarımı ve sunumunun öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde etkisi olduğunu vurgulamıştır. Akgün ve Hacıhasanoğlu (2023), isteğe bağlı video hizmetlerinin kullanımına ilişkin nitel bir araştırmada, öğrencilerin isteğe bağlı video hizmetlerini bir öğrenme aracı olarak kullandıklarını ve bu hizmetlerin öğrencilerin

öğrenme deneyimleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu ortaya çıkarmıştır. Genç ve Kesim (2023), açık ve uzaktan öğrenme yönetimi bileşenini, yükseköğretim bağlamında olağanüstü bir uzaktan öğrenme uygulamaları olarak tanımladıkları çalışmada, videonun olağanüstü uzaktan öğrenme uygulamalarında önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Ozan (2015), e-öğrenme için eğitsel video geliştirme konusunda bir çalışmada, eğitsel videoların etkili olabilmesi için içerik, tasarım ve sunum açısından dikkat edilmesi gereken hususları vurgulamıştır. Şentürk ve Kurşun (2021), öğretmenlerin eğitici videoları tercih etme nedenleri ve derslerde nasıl kullanıldıklarının incelendiği araştırmada, öğretmenlerin eğitici videoları tercih etmesinin temel sebebinin videoların öğrencilerin ilgisini çekmesi ve öğrenmeyi kolaylaştırması olduğunu belirtmişlerdir. Taşkiran (2021), açık ve uzaktan öğrenmenin yönetim, öğrenme, teknolojinin boyutlarını araştıran araştırma makalesinde videonun açık ve uzaktan öğrenmede öğrenmeyi destekleyen önemli bir unsur olduğuna dikkat çekmektedir. Bu araştırmalar, açık ve uzaktan öğrenmede videonun önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Videolar, öğrenmeyi kolaylaştırarak, öğrencilerin ilgisini çekerek ve öğrenme çıktıları artırarak etkili bir öğrenme aracı olarak görülmektedir. Elde edilen bilgilerin, "Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Tasarım Bileşenlerini Tespit Edecek Anket Hazırlanması" konulu araştırmaya katkıları şu şekildedir.

- Video tasarım bileşenlerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlayacaktır.
- Video tasarım bileşenlerinin önemini ve etkililiğini daha iyi anlamaya yardımcı olacaktır.
- Daha etkili videolar tasarlamak için yol gösterici olacaktır.

İlgili literatür taramasında incelenen araştırmalar, videonun eğitimdeki önemini ve etkisini vurgulamaktadır. Özellikle açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında videonun öğrenmeyi destekleyici bir araç olduğu ve öğrencilerin öğrenme deneyimleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, videonun içeriği, tasarımı, sunumu, etkinlikleri ve geri bildirim gibi bileşenlerin önemine dikkat çekilmektedir. Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Tasarım Bileşenlerini Tespit Edecek Anket Hazırlanması" konulu araştırmamızda "Videonun Görsel Kalitesi, Videonun İçeriği, Videonun Sunumu, Videonun Etkinlikleri, Videonun Geri Bildirimi" gibi video tasarım bileşenleri incelenerek, videonun etkili bir öğrenme aracı olarak kullanılmasında katkı sağlayamaya çalışmıştır. Bu bileşenlerin detaylı bir şekilde incelenmesi, videoların daha etkili ve öğrenci odaklı bir şekilde tasarlanmasına yardımcı olacaktır. Bu da eğitimde videonun daha verimli bir şekilde kullanılmasına olanak tanıyacaktır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Açık ve uzaktan öğrenme son yıllarda hızla yaygınlaşan bir eğitim modelidir. Bu modelde video derslerinin kullanımı oldukça yaygındır ve öğrencilerin bu derslerden en etkin şekilde yararlanabilmeleri için video tasarım bileşenleri önemlidir. Açık ve uzaktan öğrenmede video bileşenlerini tespit etmek için veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Katılımcıların fikirlerini ve deneyimlerini detaylı bir şekilde toplamaya olanak sağlayan bir veri toplama aracı olduğu için anket uygulanmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak bu konu ile ilgili geliştirilen bir anket olmadığı, dolayısıyla önce anketin geliştirilmesine ve geliştirilen anket uygulaması sonucunda AUÖ video bileşenlerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla video tasarım bileşenlerini belirleme anketinde aşağıdaki bileşenlerden yararlanılacaktır.

Öğrenci memnuniyeti: Öğrencilerin video derslerinden en iyi şekilde yararlanabilmeleri için video tasarım bileşenlerinin öğrenci memnuniyetini artırması önemlidir. Anket sonuçları, öğrenci memnuniyetini artırmak için tasarım bileşenlerinde ne gibi değişiklikler yapılması gerektiğinin belirlenmesine yardımcı olacaktır (Alkan ve Keskin, 2023).

Etkili öğrenme: Video derslerin tasarımı öğrencilerin ders içeriğini anlamaları ve öğrenmeleri açısından önemlidir. Anketin sonuçlarına göre, etkili öğrenmeyi desteklemek için video tasarımı bileşenlerinde ihtiyaç duyulan iyileştirmeler belirlenmelidir.

İletişim: Video derslerde kullanılan ses, dil ve görsel bileşenlerin iletişimi etkileyebileceği bilinmektedir. Anket sonuçları, iletişimde yaşanan sorunları tespit ederek, bu sorunların giderilmesi için öneriler sunabilir.

Verimlilik: Video derslerin tasarımı öğrencilerin dikkatini çekmeli ve öğrenmeyi daha etkili hale getirmelidir. Anket sonuçları, video derslerin etkililiğini artırmak için bileşenlerin tasarımında yapılması gereken değişiklikleri ortaya çıkarabilir.

Öğretmen geri bildirim: Anket sonuçları, öğretmenlere derslerin kalitesini artırmaya yönelik fırsatlar

sunan video derslerin tasarımı konusunda öneriler sunabilir. Bu nedenlerden dolayı video tasarımının bileşenlerini belirlemek için tasarlanan anketler, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerini iyileştirmek ve öğrenci memnuniyetini artırmak için önemli bir araç olabilir (Şentürk ve Kurşun, 2021).

İçerik Düzeni: Video içeriğinin düzeni, konuların sırası ve anlatım netliğine ilişkin görüşleri içermelidir.

Görsel Unsurlar: Grafik ve animasyon kullanımının etkili olup olmadığını, renk paletinin dikkat dağıtıcı olup olmadığını, ses kalitesini, anlatımın netliğini, arka plan gürültüsünün etkililiğini içermelidir.

Etkileşim ve Katılım: Öğrencilerin sorulara katılım düzeyi, eğitmenle etkileşim fırsatları, videonun uzunluğu, videoların ideal uzunluğu hakkındaki düşünceler ve ders içeriğinin yoğunluğu konularını içermelidir.

Teknolojik Altyapı: Kullanılan platformların kullanıcı dostu olup olmadığı, video akışındaki teknik sorunlar belirlenmelidir (Ozan, 2015).

Değerlendirme ve Geri Bildirim: Video içeriğinin değerlendirilmesi hakkındaki düşünceler, geri bildirim alma ve verme süreçlerini içermelidir.

İlgi Çekici Unsurlar: Videolarda dikkat çekici öğelerin belirlenmesi, öğrencilerin motivasyonunu artıran faktörleri içermelidir.

Tanımı yukarıda verilen bu kavramlar Açık ve Uzaktan Öğrenmede video tasarım bileşenlerinin tespitinde kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı

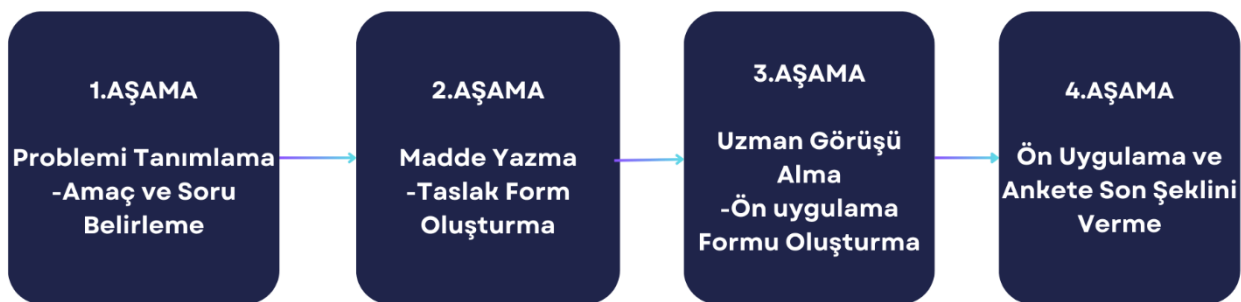
Bu araştırmanın amacı; açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde video tasarım bileşenlerini tespit edecek bir anket hazırlamaktır. Bu sayede, eğitimciler video tasarımında hangi bileşenlerin daha etkili olduğunu belirleyip, kolayca materyal seçimi yapabilecektir.

Yöntem

Bu bölümde açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde video tasarım bileşenlerini tespit edecek anketin geliştirilmesi için katılımcılar, anket geliştirme süreçleri detaylıca verilmiştir.

Anketin Geliştirilmesi

Açık ve uzaktan öğrenmede video bileşenlerini tespit etmek için veri toplama aracı olarak geliştirdiğimiz anket kullanılacaktır. Bir anda birden fazla özelliğin ölçülmesi durumunda, başka bir deyişle tek bir özellik hakkında toplam puan alınamadığı durumlarda kullanılacak veri toplama aracı "anket" olarak adlandırılmaktadır (Erkuş, 2010). Bu çalışmada Büyüköztürk'ün (2005) öngördüğü anket geliştirme süreci temel alınmıştır. Sürecin aşamaları şu şekildedir.



Şekil 1: Anket Geliştirme Süreci (Büyüköztürk, 2005)

1. Aşama: Problemi tanımlama: Açık ve uzaktan öğrenme materyallerinden biri olan videonun etkili bir şekilde oluşturulması için veri toplama araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Açık ve uzaktan öğrenmede video bileşenlerini tespit edecek anket, bu ihtiyacı karşılamak amacıyla geliştirilmiştir.

2. Aşama: Madde yazma: Açık ve uzaktan öğrenmede video bileşenlerini belirlemek amacıyla ihtiyaç duyulan verilerin toplanmasına yönelik olarak madde havuzu oluşturulmuştur. Bu süreçte ilk olarak alan yazın taranmış ve açık ve uzaktan öğrenme materyali olarak kullanılan videolarda bulunması gereken unsurlar belirlenmeye çalışılmıştır. Sözü edilen çalışmalar sonucunda "Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Bileşenlerini Tespit Edecek Anketin Taslak Formu" oluşturulmuştur.

3.Aşama: Uzman görüşü alma ve ön uygulama formu oluşturma: Bu aşamada taslak formunun kapsam geçerliliğini ve görünüş geçerliliğini test etmek amacıyla uzmanlara gönderilecek olan, “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Bileşenlerini Tespit Etme Anketi Uzman Değerlendirme Formu” oluşturulmuştur. İki bölümden oluşan formun birinci bölümünde, konu alanı uzmanlarına yönelik sunuş yazısı bulunmaktadır. Sunuş yazısında uzmanlara, anketin amacı hakkında bilgi verilmiş ve her bir maddenin içerik ve nitelik olarak uygunluğuna dair görüşleri sorulmuştur. İkinci bölümde ise Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Bileşenlerini Tespit Etmeyi hedefleyen maddeler yer almıştır.

Bu bölümde, öngörülen boyutların altında verilen maddeler için uzmanlardan, maddenin amaca uygunluğuna ve gerekliliğine, ifadelerin doğruluğuna ve anlaşılabilirliğine dair değerlendirme yapmaları istenmiştir. Konu alanı uzmanlarına yönelik sunuş yazısında beklentiler açıkça belirtilmeye çalışılmış ve uzmanların görüşlerini belirlemek için üç seçeneqli, “uygun/kısmen uygun/uygun değil” şeklinde bir format kullanılmıştır. Ayrıca, uzmanların maddelere ilişkin eleştirilerini ve düzeltme önerilerini belirtmeleri için her bir maddede ve bölümde “açıklama” kısımlarına yer verilmiştir. Uzmanların, anketin kapsam geçerliliğine ilişkin görüşleri ilk olarak uyuşma oranları hesaplanarak değerlendirilmiştir.

Daha sonra, Lawshe (1975) tekniği olarak da bilinen bir yol ile maddelere ilişkin Kapsam Geçerlik Oranları (KGO) hesaplanmıştır. KGO’lar, uzmanların herhangi bir maddeye ilişkin görüşleri toplanarak aşağıdaki formülün uygulanmasıyla elde edilmektedir (Yurdugül, 2005).

$$KGO = \frac{NG}{N} - 1$$

NG: Maddeye ilişkin “Uygun” görüşünü belirten uzman sayısı

N: Toplam uzman sayısı

Kapsam Geçerlilik Oranı Hesaplama

Maddeler	NG	N/2	KGO	Karar
Madde 1	18	11	0,6363636364	Kabul
Madde 2	20	11	0,8181818182	Kabul
Madde 3	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 4	22	11	1	Kabul
Madde 5	18	11	0,6363636364	Kabul
Madde 6	19	11	0,7272727273	Kabul
Madde 7	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 8	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 9	22	11	1	Kabul
Madde 10	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 11	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 12	19	11	0,7272727273	Kabul
Madde 13	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 14	21	11	0,9090909091	Kabul
Madde 15	19	11	0,7272727273	Kabul

Madde 16	20	11	0,8181818182	Kabul
Madde 17	19	11	0,7272727273	Kabul
Madde 18	20	11	0,8181818182	Kabul
Madde 19	20	11	0,8181818182	Kabul
Madde 20	20	11	0,8181818182	Kabul

4.Aşama: Ön uygulama, analizler ve ankete son şeklini verme: Ön uygulama, anketin geçerlilik ve güvenilirliğinin gözleme dayalı verilerle sorgulandığı bir aşamadır (Büyüköztürk, 2005). Kapsam geçerliliğine ilişkin uzman görüşleri alındıktan sonra maddeler tekrar gözden geçirilerek öneriler doğrultusunda ilgili maddelerde ve boyutlarda düzeltmeler yapılmış ve “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Video Bileşenlerini Tespit Etme Anketi Ön Uygulama Formu” oluşturulmuştur. Bu işlemin ardından anket yeniden gözden geçirilerek nihai form oluşturulmuştur (EK).

Veri Analizi

Video tasarım bileşenlerini belirlemek için literatür taraması yapılarak bir madde havuzu oluşturulmuş ve uzmanlardan görüş alınarak bir anket taslak formu oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda yapılan ön uygulama sonucunda anket formu revize edilmiş ve nihai haline getirilmiştir. Bu süreçte kapsam geçerliliği ve görüşün geçerliliği test edilmiştir. Anketler, öğrencilerin video tasarımının açık ve uzaktan öğrenme sürecine olan etkileri hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini nicel olarak ölçmek amacıyla kullanılan etkili bir araştırma yöntemidir. Bu anketler aracılığıyla öğrencilerin video tasarımının öğrenme sürecine katkısı veya engelleyici etkileri hakkındaki bilgiler toplanarak analiz edilir. Bu sayede video tasarımının öğrenme sürecindeki rolü daha iyi anlaşılabilir ve gerekli iyileştirmeler yapılabilir.

Bu amaçla, literatür taranarak video bileşenlerini belirlemek için bir madde havuzu oluşturulmuş ve uzmanlara gönderilen bir anket taslağı oluşturulmuştur. Uzmanların görüşleri alındıktan sonra anket ön uygulama aşamasından geçirilmiş ve nihai form oluşturulmuştur. Bu süreçte kapsam geçerliliği ve görünüş geçerliliği test edilmiştir.

Sonuç

Açık ve uzaktan öğrenmede videoların etkililiğini artırmak için tasarıma dikkat edilmelidir. Öğrencilerin öğrenmelerini destekleyen ve etkili öğrenme deneyimleri sunan videolar oluşturulmalıdır. Videoların etkililiğini artırmak için tasarımın önemli olduğu tespit edilmiştir.

Anket hazırlanarak öğrencilerin videoların tasarım bileşenleri hakkındaki görüşleri ve beklentileri belirlenmiştir. Bu sayede videoların öğrencilerin öğrenme deneyimlerini nasıl etkilediği daha iyi anlaşılabilir ve videoların tasarımı bu geri bildirimlere göre iyileştirilebilmiştir. Bu sayede öğrencilerin daha etkili öğrenme deneyimleri yaşamalarını sağlanabilecektir.

Anket sonuçlarına dayalı olarak elde edilen veriler, Atatürk Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Bölümü öğrencilerinin video ders tasarımı bileşenleri konusundaki görüşlerini ve önerilerini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin içerik düzeni, görsel unsurlar, etkileşim ve katılım, teknolojik altyapı, değerlendirme ve geri bildirim ile ilgili başlıklarda belirttikleri tercihler ve beklentiler, video derslerin daha etkili ve öğrenci odaklı hale getirilmesi için rehberlik edici niteliktedir. Anket sonuçları, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde video ders tasarımının geliştirilmesi ve öğrenci memnuniyetinin artırılması amacıyla değerlendirilerek uygulamaya aktarılabilir. Bu sonuçlar, gelecekte yapılacak olan video ders tasarımı çalışmaları ve öğretim materyali oluşturma süreçlerinde yol gösterici olabilir.

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmadaki katılımcılardan onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Tüm yazarların her bir bölümde eşit katkısı olmuştur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Informed Consent: Consent was obtained from participants in this study

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: All authors contributed equally to each chapter.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Akan, S., & Keskin, S. (2023). Etkileşimli Öğretimsel Videoların Başarı, Bilişsel Yük ve Video Kapılma Üzerine Etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 198-208. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1153842>
- Ataş, B. (2017). Açık ve uzaktan yükseköğretimde öğrenme ortamlarında videonun kullanımı: Türkiye'deki uygulamalara ilişkin değerlendirmeler. *Anadolu University Graduate School Of Social Sciences*.
- Akgün, Z. & Hacıhasanoğlu, P. (2023), Talebe Dayalı Video Hizmetlerinin Kullanımına Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 65, 31-40.
- Beege, M., Krieglstein, F. & Arnold C. (2022). How Instructors Influence Learning With Instructional Videos - The Importance of Professional appearance and communication. *Science Direct Computers & Education*, 185 (2022) 104531.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256394>.
- Genç, H. & Kesim, M. (2023). Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Yönetim Bileşeni Bağlamında Yükseköğretimdeki Acil Uzaktan Öğretim Uygulamalarının Belirlenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 13(2), 211-226.
- Kevser, H., & Kavuk, M. (2015). Okulda siber zorbalık farkındalık anketinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 17-30. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/209888> (Özellikle anket geliştirme süreçlerine odaklanılmalı)
- Koçdar, S., Karadeniz, A., Bozkurt, A., & Büyük, K. (2017). Açık ve uzaktan öğrenmede sorularla zenginleştirilmiş etkileşimli video kullanımı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 93-113.
- Ozan, Ö. (2015). e-Öğrenme için eğitsel video geliştirme. *AUAd*, 1(4), 59-80.
- Öden Acar A., Aslan Huyar D., Ertürk E., & Şapulu Alakan Y., (2020). Yabancı uyruklu öğrenci özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir anket geliştirme çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(2), 276-285. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.389> (Özellikle anket geliştirme süreçlerine odaklanılmalı)
- Uğur, S., Okur, M. R. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmede etkileşimli video kullanımı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 104-126.
- Şentürk, H., & Kurşun, E. (2021). Öğretmenlerin eğitsel videoları tercih etme nedenleri ve derslerinde kullanım biçimleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 164-184.
- Taşkıran, A. (2021). Açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinin yönetim, öğrenme, teknoloji ve değerlendirme boyutları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(4), 80-98.

EK

AÇIK VE UZAKTAN ÖĞRENMEDE VİDEO TASARIM BİLEŞENLERİNİ TESPİT EDECEK ANKET SORULARI	
Kişisel Bilgiler	• Adınız ve Soyadınız:
	• Yaşınız:
	• Cinsiyetiniz:
	• Eğitim Durumunuz:
	• Mesleğiniz:
	• Videoları İzlediğiniz Platform:
Video Tasarım Bileşenleri	
Videonun Görsel Kalitesi	• Videonun çözünürlüğü yeterli mi?
	• Videonun renkleri ve kontrastı iyi mi?
	• Videonun ses kalitesi yeterli mi?
Videonun İçeriği	• Videonun içeriği açık ve anlaşılır mı?
	• Videonun içeriği ilgi çekici mi?
	• Videonun içeriği öğrenmeyi destekliyor mu?
Videonun Sunumu	• Videonun sunumu akıcı mı?
	• Videonun sunumu tutarlı mı?
	• Videonun sunumu ilgi çekici mi?
Videonun Etkinlikleri	• Videoda interaktif etkinlikler var mı?
	• Videodaki etkinlikler öğrenmeyi destekliyor mu?
Videonun Geri Bildirimi	• Videoda geri bildirim var mı?
	• Videodaki geri bildirim öğrenmeyi destekliyor mu?